Vlaams Parlement

vergadering **C151**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn

van 21 februari 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de impact van klimaatverandering op ecosysteemdiensten
– 1202 (2016-2017) 3

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de compensatie voor de indirecte 'carbon leakage' door grote industriële verbruikers
– 1205 (2016-2017)
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de hervorming van het Europese emissiehandelsysteem (ETS)
– 1267 (2016-2017)
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de CO2-kost van het elektriciteitsverbruik en de vergoeding voor grootverbruikers
– 1294 (2016-2017)
VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de Vlaamse staatsteun voor indirecte carbonleakage en de hervorming van het Europese emissiehandelssysteem
– 1296 (2016-2017) 5

VRAAG OM UITLEG van Cindy Franssen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het gebruik van gedragsinzichten (nudging) in het kader van duurzame voeding en consumptie
– 1239 (2016-2017) 19

VRAAG OM UITLEG van Grete Remen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over een Recupel-verplichting voor buitenlandse webwinkels
– 1243 (2016-2017) 22

VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de impact van het nieuwe Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling van de Brusselse Regering op Vlaanderen
– 1266 (2016-2017) 24

VRAAG OM UITLEG van Piet De Bruyn aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de jachtverloven
– 1279 (2016-2017) 26

VRAAG OM UITLEG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de consultatieronde en het vervolgtraject van het Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)
– 1293 (2016-2017) 29

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de impact van klimaatverandering op ecosysteemdiensten
– 1202 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, het Europese Directoraat-Generaal Klimaat beschikt over een wetenschappelijk platform, Science for Environment Policy genaamd. Dat platform brengt onafhankelijke studies naar buiten die vaak 'peer reviewed' zijn.

Een recente meta-analyse gaat de impact van klimaatverandering na op ecosysteemdiensten. Dat zijn diensten die het leefmilieu levert aan de mens. De bekendste voorbeelden zijn het verstrekken van een product, bijvoorbeeld drinkwater, een regulerende dienst, zoals de bestuiving van gewassen, of een culturele dienst, bijvoorbeeld gelegenheid geven tot ontspanning.

Dit overkoepelde onderzoek brengt de resultaten van meer dan honderd studies over de materie samen. De resultaten liegen er helaas niet om: 59 procent van de gerapporteerde impact van klimaatverandering op ecosystemen is negatief, terwijl er slecht in 13 procent een positieve impact te ontwaren valt. In de overige gevallen was er geen impact te meten of was er een wisselwerking tussen de positieve en de negatieve effecten.

Er worden een aantal opvallende conclusies naar voren geschoven. Een: de geografische locatie van het onderzoek is bepalend voor de impact die wordt gemeten. Twee: de impact op culturele ecosysteemdiensten is over het algemeen het grootst. En drie: de uitkomst van de studies is over het algemeen sterk afhankelijk van de wijze waarop ze gevoerd worden.

De wetenschappers benadrukken sterk dat de impact van klimaat op de leefomgeving in de breedst mogelijke betekenis multidisciplinair moet worden aangepakt: een overkoepelende managementaanpak, die de interacties in kaart brengt en een globale aanpak naar voren schuift.

Minister, zijn de resultaten van de hoger vernoemde studie bekend bij u? Zijn er studies bekend die zich toespitsen op de invloed van klimaat op ecosysteemdiensten in Vlaanderen? Zo ja, over welke studies gaat het dan en hoe vallen de resultaten daarvan te catalogeren?

Hoe vertaalt de multidisciplinaire aanpak die het klimaatbeleid zou moeten hebben, zich binnen de administratie? Heeft de dienst Klimaat van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie een overkoepelende en coördinerende rol binnen het eigen departement en ten aanzien van andere departementen? Hoe evalueert u deze situatie? Is verandering wenselijk? Zijn er ook klimaatdiensten op andere departementen? Hoe verloopt de eventuele coördinatie daarvan? Hoe evalueert u de situatie en is ook hier verandering wenselijk?

Wat is tot slot de relatie tussen de Vlaamse administratie en de Federale Dienst voor Klimaatverandering? Welke samenwerking tussen beide bestaat er?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw De Vroe, de resultaten van de studie zijn mij uiteraard bekend. Het is zo dat ook na de Vlaamse klimaattop van april vorig jaar er gewerkt is met verschillende rondetafels, waarin verder werd uitgediept

per beleidsdomein, maar ook alle belanghebbenden, wat we sneller, slimmer en fundamenteler kunnen doen om naar een koolstofarme economie en samenleving te gaan. Ook adaptatie kwam daarin aan bod.

Als we dan specifiek naar het thema natuur en bos gaan, dan is er gewerkt rond sequestratie, adaptatie en weerbaarheid. Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) stelde de resultaten voor uit het onderzoek naar de toestand en trend van ecosystemen en ecosysteemdiensten in Vlaanderen. Er is ook gekeken naar interactie tussen aanbod, vraag en gebruik van ecosysteemdiensten in Vlaanderen, en dan ook met een focus op een verschuiving van ecosysteemdiensten naar natuurgebaseerde oplossingen inzake klimaatadaptatie en bijhorende maatschappelijke baten.

Het INBO voert ook onderzoek naar de langetermijneffecten van klimaat en milieu op bosecosystemen, zoals bosvitaliteitskwaliteit, maar ook de nutriëntencyclus, het bodemleven. Jaarlijks wordt er ook een trend gepubliceerd met duiding van de waargenomen patronen.

Het INBO heeft op vraag van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) een literatuurstudie uitgevoerd over de effecten van klimaatverandering op bos en natuur in Vlaanderen. Het ANB werkt zowel rond adaptatie van de natuur als rond adaptatie van de maatschappij.

Bij het opmaken van beheerplannen wordt een klimaatreflex ingebouwd om de weerbaarheid van de ecosystemen tegen klimaatverandering ook te versterken. De resultaten van onderzoek met betrekking tot adaptatie worden opgenomen in het voortgangsrapport van het Vlaamse adaptatieplan en zijn van belang bij de voorbereiding van het nieuwe plan dat eraan komt. Zowel de ontwikkeling als de uitvoering van het adaptatiebeleid en mitigatiebeleid gebeurt beleidsdomeinoverschrijdend. Wat het luik klimaatadaptatie betreft, staat de dienst Beleidsvoorbereiding en -evaluatie van het departement Leefmilieu in voor de coördinatie. Voor de coördinatie van het luik mitigatie staat de dienst Klimaat van het departement dan weer in.

In het kader van de reorganisatie tot het departement Omgeving – u weet dat Ruimte en Leefmilieu samensmelten – wordt nu ook bekeken hoe het klimaatbeleid kan worden voortgezet op de meest efficiëntie wijze. Specifiek voor het adaptatieluik zijn de beleidsdomeinen vertegenwoordigd in de Vlaamse Taskforce Adaptatie.

Het spreekt voor zich dat er inzake klimaatbeleid een intense beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking plaatsvindt. Dit is van belang voor zowel het uitwerken van klimaatbeleidsplannen, de uitvoering van het klimaatbeleid en de opmaak van de voortgangsrapportage. Samenwerking houdt natuurlijk niet op aan de grenzen van de beleidsdomeinen. Ook stakeholders worden betrokken bij het klimaatbeleid, zowel bij mitigatie als adaptatie.

Wat betreft de samenwerking tussen de administratie en de federale dienst, bestaat er een uitgebreide werkgroepwerking in de schoot van zowel de Coördinatiecommissie Internationaal Milieubeleid (CCIM) als de Nationale Klimaatcommissie (NKC). Specifiek voor het adaptatieluik zijn de verschillende gewestelijke en federale overheden vertegenwoordigd in de ambtelijke werkgroep 'CABAO' of Concertation Adaptation Belge/Belgisch Adaptatie Overleg.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Bedankt voor uw antwoord, minister. Ik heb nog een bijkomende vraag. In 2003 werd binnen het Directoraat-generaal Leefmilieu van de federale overheidsdienst een nieuwe dienst Klimaatverandering opgericht.

Toen waren er drie personeelsleden. Ondertussen is dat geëvolueerd naar twintig personen, heb ik mij laten vertellen. Over hoeveel voltijdse equivalenten spreken we bij de Vlaamse dienst? Is daar nog verandering op til?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Dat moet ik navragen, collega De Vroe. Ik sta niet zelf in voor de organisatie van onze diensten. Dat is de bevoegdheid van de secretaris-generaal. Ik zal die cijfers opvragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de compensatie voor de indirecte 'carbon leakage' door grote industriële verbruikers
– 1205 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de hervorming van het Europese emissiehandelsysteem (ETS)
– 1267 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de CO2-kost van het elektriciteitsverbruik en de vergoeding voor grootverbruikers
– 1294 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de Vlaamse staatsteun voor indirecte carbonleakage en de hervorming van het Europese emissiehandelssysteem
– 1296 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, de discussie over de indirecte 'carbon leakage' is de laatste jaren nooit ver weg geweest. Het gaat om een systeem dat grote industriële verbruikers compenseert voor de CO_2-bijdrage die in hun energiefactuur wordt doorgerekend. Bedrijven als ArcelorMittal, BASF en Exxon kunnen van de regeling gebruikmaken. De redenering is dat die bedrijven om de heffingen te vermijden, zouden kunnen verhuizen naar landen waar de milieunormen lakser zijn. In dat geval verliezen we hier in Vlaanderen niet alleen arbeidsplaatsen, maar wordt ook het leefmilieu er niet beter van, misschien zelfs integendeel.

Het systeem werd door de Europese Unie uitgetekend en wordt door de EU ook gecontroleerd. De vorige Vlaamse Regering besloot het systeem te hanteren, omdat ook buurlanden dat doen.

Bond Beter Leefmilieu (BBL) trekt het debat nu opnieuw op gang, door aan te klagen dat ExxonMobil jaarlijks 1,4 miljoen euro ontvangt als compensatie, terwijl het volgens BBL slechts recht heeft op 400.000 euro.

Matthias Bienstman van BBL stelt: "De CO_2-inhoud van de Belgische elektriciteitsproductie bedraagt 0,21 ton/megawattuur. De Vlaamse overheid rekent voor haar steun echter met een emissiefactor van 0,76 ton/megawattuur. Exxon krijgt dus jaarlijks bijna vier keer de CO_2-kost in haar elektriciteitsrekening vergoed uit het Vlaamse Klimaatfonds van minister Schauvliege."

BBL start intussen ook een petitie opdat u, minister, of de Vlaamse Regering de steun onmiddellijk zou stopzetten.

We weten dat dit een heel complexe materie is. Ik neem aan dat ook BBL wel zal weten dat de berekening van de compensatie zeer ingewikkeld is. De compensatie bedraagt weliswaar maximum 80 procent en geen 100 procent, maar een belangrijk element is dat de CO_2-uitstoot van de marginale centrale de doorslag geeft voor de berekening van de CO_2-factor. Dit is een heel complexe materie, ook met een internationale dimensie. We kijken dan naar de andere Europese landen en naar de buurlanden. Vandaar dat wij ons in de klimaatresolutie van het Vlaams Parlement ook voorstander hebben getoond van een harmonisering van het systeem voor de hele Europese Unie.

Minister, deel u de analyse van BBL of geeft u een andere interpretatie aan de cijfers?

In welke positie bevindt Vlaanderen zich wat indirecte carbon leakage betreft in vergelijking met onze buurlanden Duitsland, Nederland en Frankrijk?

Hoe ver staat de Europese Unie intussen met de herziening van het systeem? Speelt Vlaanderen daarin een rol? Is een harmonisatie voor de hele Europese Unie volgens u haalbaar?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Mijn vraag is eigenlijk wat breder dan strikt genomen de carbon leakage in Vlaanderen, maar ze sluit wel aan bij de laatste vragen van de heer Vandaele, met name de stand van zaken van de herziening van het Europees Emissiehandelssysteem (ETS) die vorige week op de agenda stond van het Europese Parlement, waarover er een stemming is geweest en die binnenkort op de agenda van de Europese Raad zal komen.

De concrete aanleiding van mijn vraag was zowel de stemming in het Europese Parlement als het standpunt van heel wat Vlaamse en Europese milieuverenigingen over ETS, met een aantal concrete voorstellen die ze u hebben laten geworden, onder andere over het schrappen van een overschot aan rechten op het einde van de lopende fase. Er wordt onder meer gevraagd om het startpunt voor de nieuwe periode, de vierde fase, te verlagen op basis van de werkelijke uitstoot. En daar zitten we inderdaad op dezelfde discussie over de carbon leakage, ook in Vlaanderen. Men zou louter op basis van de werkelijke uitstoot rechten kunnen toekennen op dit ogenblik voor de jaren na 2021.

Er wordt ook gevraagd naar een verhoging van de lineaire reductiefactor die nu al speelt en die nu 22,2 procent bedraagt, waardoor het aantal rechten jaar na jaar vermindert. Vraag is om die op te trekken naar minstens 2,8 procent omdat met de huidige 2,2 procent lineaire vermindering van de rechten jaarlijks men eigenlijk nooit de doelstellingen uit het Akkoord van Parijs kan halen.

Minister, wat is het Belgische standpunt voor die Europese Raad? Wat is uw inbreng daarin? De stemming in het Europese Parlement was een beetje dubbel in die zin dat zeker niet alle ambities die er zouden moeten zijn, daaruit zijn gekomen. Ik kan daar alleen teleurgesteld over zijn. Maar hoe dan ook moet dit dossier nog naar de Europese Raad waar elk van de verschillende landen een standpunt kan innemen. Zo zou het terugbrengen van de rechten voor de periode na 2021 op basis van de reële uitstoot in de jaren 2017 tot 2019 heel wat van de problemen en vooral van de overtoekenning van rechten kunnen oplossen. Indien dat over heel Europa gebeurt, is er inderdaad een level playing field en is er op zich ook geen reden meer waarom Vlaanderen daar verder of minder ver in zou

willen gaan. Wat is uw standpunt daarover in de aanloop naar de Europese Raad of Raden, indien dat meer dan een keer ter sprake zou komen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Mijn vraag gaat over de hoogte van de CO_2-kost van ons elektriciteitsverbruik. Ik wil proberen daar met u een gedachteoefening over te maken, minister. Vraag is dan wat u daarvan vindt, of u mij daarin kunt volgen en welke gevolgen u daar eventueel aan wilt koppelen.

De totale elektriciteitsconsumptie in België bedroeg in 2015 81,2 terawattuur of 81,2 miljoen megawattuur. De gemiddelde CO_2-prijs in 2015 bedroeg 6,17 euro per ton CO_2 en de gemiddelde CO_2-inhoud van de Belgische elektriciteitsproductie bedroeg 0,21 ton per megawattuur. Dat maakt dat de Belgische producenten in 2015 een gemiddelde CO_2-kost hadden van 1,3 euro per megawattuur in de Europese emissiehandel. Aan de Belgische elektriciteitsproductie en -import hing er dus een CO_2-kost vast van ongeveer 105 miljoen euro in 2015.

Heel wat grootverbruikers in Vlaanderen worden vanuit het Vlaams Klimaatfonds vergoed voor een doorgerekende CO_2-inhoud van 0,76 ton per megawattuur. Indien men ervan uitgaat dat in alle elektriciteitsconsumptie zo een CO_2-inhoud van 0,76 ton is doorgerekend of voor 2015 dus van 4,7 euro per megawattuur, dan zou dat betekenen dat de elektriciteitsconsumenten een CO_2-kost van 381,6 miljoen euro betaald hebben in 2015: de grote ondernemingen samen met de kmo's, overheden en gezinnen, kortom, iedereen die elektriciteit heeft geconsumeerd.

Er is natuurlijk een groot verschil tussen de 381,6 miljoen euro die de Belgische consumenten zouden hebben betaald en waarvoor de Vlaamse grootverbruikers worden vergoed vanuit het Vlaams Klimaatfonds, en de 105 miljoen euro CO_2-kost die de elektriciteitsproducenten dragen.

Ofwel gaat het hier om windfall profits, ofwel is de emissiefactor die u gebruikt om energiesteun aan grootverbruikers te berekenen, te hoog.

Minister, denkt u dat de producenten op deze manier windfall profits boeken, met name het verschil van 276 miljoen euro, veroorzaakt door de Europese emissiehandel? Of is de emissiefactor die gebruikt wordt om de energiesteun aan grootverbruikers te berekenen, te hoog? Is het volgens u een van de twee of een beetje van beide, naargelang uw interpretatie daarvan?

Zijn er recente studies van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG), van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) of van nog een andere instantie over deze materie? Laat u zich door zulke studies voeden bij uw positiebepaling in de Europese Milieuraad over de toekomstige vergoeding voor indirecte emissiekosten na 2020? Wat is uw huidige standpunt hierover?

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Het is de eerste keer dat we een debat voeren over directe en indirecte carbon leakage. Het debat wordt vaak technisch gevoerd. Het is ook heel complex, maar de principes zijn wel glashelder. Wanneer het gaat over de indirecte carbon leakage, of men daar nu voor of tegen is, moet een correcte vergoeding gebeuren. De steun die wordt verleend vanuit de overheid, moet de werkelijke kost dekken waarmee een bepaalde industriële sector wordt geconfronteerd.

Als het gaat over het Europese emissiehandelssysteem of de directe carbon leakage, dan zijn de principes ook heel helder. Het gaat natuurlijk over een systeem dat finaal moet leiden tot concrete emissiereducties. Het is daarom dat heel dat systeem wordt opgezet. We willen finaal minder CO_2 uitstoten. Daaraan

gekoppeld is de discussie hoeveel veilbaar en hoeveel gratis is. Het is in het belang van Vlaanderen dat voldoende emissierechten veilbaar zijn, alleen al omdat België en Vlaanderen inkomsten krijgen uit de veiling van emissierechten waarmee we het klimaatbeleid kunnen financieren. Dat is dus bijzonder belangrijk. Het emissiesysteem is opgezet om bedrijven ertoe aan te zetten over te schakelen naar een klimaatneutrale economie.

Die principes zijn dus glashelder.

Waarschijnlijk vanwege het technisch karakter en de complexiteit gebeuren daar allerlei zaken mee die je moeilijk uitgelegd krijgt aan mensen, ook in het parlement. Veel mensen vragen zich af wat het beleid precies inhoudt en wat er binnen de industrie zoal gebeurt.

Minister, we zitten op een cruciaal moment, zeker als het gaat om de herziening van het Europese emissiehandelsysteem (ETS). De heer Tobback verwees er al naar. Binnenkort vindt de Europese Milieuraad plaats.

Het impact assessment report van de Europese Commissie legt een voorstel op tafel om het aandeel veilbare emissiekredieten in fase 3 op 57 procent van het totaalaantal kredieten vast te leggen en 39 procent gratis ter beschikking te stellen aan de industrie en elektriciteitsproducenten. Minister, wat is het Belgische en het Vlaamse standpunt in dit verband? Is dit volgens u een goede verdeling tussen veilbaar en gratis? Het is immers belangrijk dat we voldoende inkomsten krijgen vanuit die veilbare emissierechten.

Wat de indirecte carbon leakage betreft moet er klaarheid worden geschapen over de werkelijke kost. Onder de huidige steunregeling bestaat het risico dat de Vlaamse steun niet de werkelijke CO_2-meerkost weerspiegelt. Tussen 2005 en 2012 hebben bedrijven uit elektriciteitsintensieve sectoren gevestigd in Vlaanderen vanwege de doorrekening van de CO_2-kost in de elektriciteitsfactuur beslist om hun productie te verplaatsen naar landen waar die kost niet bestaat. Over welke bedrijven gaat het? Is er met andere woorden daadwerkelijk een probleem van delokalisatie?

De heer Danen heeft daarnet al een aantal cijfers vermeld. Momenteel schommelt de CO_2-prijs rond de 5 euro per ton en bedraagt de CO_2-inhoud van de Belgische elektriciteitsproductie 0,21 ton per megawattuur. Als de elektriciteitsproducenten enkel de kost doorrekenen die zij zelf dragen, dan rekenen ze ongeveer 1 euro per megawattuur door. Heeft de minister studies die aantonen dat een kostenverschil van 1 euro per megawattuur productiebeslissingen, zoals het verplaatsen van productie of investeringen in verhoogde energie-efficiëntie, van elektriciteitsintensieve bedrijven bepaalt? Kortom, is er een voldoende grote stimulans?

Weerspiegelt de huidige staatsteun voor indirecte carbon leakage de werkelijke kost? Of is er sprake van oversubsidiëring?

Volgens het besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van steun aan ondernemingen ter compensatie van indirecte emissiekosten mogen ondernemingen die in aanmerking komen voor de vergoeding van indirecte emissiekosten geen achterstallige schulden hebben. Op 11 januari 2016 maakte de Europese Commissie bekend dat de Belgische belastingregeling voor overwinst onwettig is. Volgens de Commissie moet België de verschuldigde belastingen bij 35 multinationals nog terugvorderen. Sommige van die bedrijven krijgen vermoedelijk een vergoeding voor indirecte emissiekosten uit het Vlaams Klimaatfonds. Om welke bedrijven gaat het? Beschouwt u het belastingvoordeel voor overwinst als een toegekende steun die moet worden teruggevorderd volgens het Europees recht?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Deze discussie is niet nieuw en we hebben daar in het parlement al vaker over van gedachten gewisseld. Onze Vlaamse industriële bedrijven concurreren op wereldmarkten. Als er moet worden beslist over nieuwe investeringen, wordt uiteraard vanop de hoofdzetel gekeken waar dat het best gebeurt en in welke omstandigheden. Of we dat nu graag hebben of niet, het kostenplaatje is daarbij vaak de doorslaggevende factor. Elke bijkomende kost verlaagt het concurrentievermogen van onze Europese ondernemingen.

De opkomende markten hebben op vele vlakken een kostenvoordeel, dat weten we. De CO_2-uitstoot was zeker in het verleden niet hun grootste bekommernis. Ik denk bijvoorbeeld aan de vele steenkoolcentrales die werden geopend in China. Door binnen Europa een kost te kleven op CO_2, zetten we heel bewust de energietransitie in en dit heeft er natuurlijk toe bijgedragen dat binnen Europa de CO_2-uitstoot is ontkoppeld van de economische groei. Maar het kan niet de bedoeling zijn dat de doorrekening van de CO_2-kost in de elektriciteitsprijs ertoe leidt dat er minder geïnvesteerd wordt in Europese energie-intensieve industrie, dat investeringen wegtrekken uit Europa en dat men gaat investeren in gebieden met een minder sterk klimaatbeleid.

De manier waarop de lidstaten dergelijke financiële compensatiemaatregelen kunnen nemen, is heel streng afgebakend binnen de Europese staatssteunregels bepaald in 2012. Op de eerste plaats stellen deze regels dat slechts een beperkt aantal elektro-intensieve bedrijfstakken daarvoor in aanmerking komen. Alleen bedrijfstakken waarvoor de in de elektriciteitsprijzen doorgerekende CO_2-kost en de handelsintensiteit een bepaalde procentuele drempelwaarde overschrijden, komen daarvoor in aanmerking.

Het staatsteunpercentage dat per bedrijf kan worden toegekend, wordt berekend op basis van een zeer complexe formule. Eerst wordt het voor het bedrijf in aanmerking komende elektriciteitsverbruik bepaald. Dit gebeurt door een Europees geharmoniseerde elektriciteitsbenchmark. Dat is meer concreet de hoeveelheid elektriciteit nodig voor de productie van een bepaald product. Die wordt vermenigvuldigd met de productie van het bedrijf in een welbepaald jaar. Vervolgens wordt op basis van de relevante emissiefactor van de elektriciteitsproductie en op basis van de CO_2-prijs de in aanmerking komende CO_2-kost van dit elektriciteitsverbruik bepaald. Ten slotte wordt hierop een steunintensiteitspercentage toegepast. De steun mag maximaal 85 procent bedragen van de in aanmerking komende kost in de jaren 2013 tot 2015, 80 procent voor 2016 tot 2018, en 75 procent voor 2019 tot 2020.

Wij hebben als Vlaamse Gewest over de compensatie die wij toekennen voor indirect carbon leakage, die een toepassing is van de Europese staatssteunregels, beslist in de Vlaamse Regering op 21 april 2014. Die beslissing is aangemeld bij de Europese Commissie, die ze in november goedkeurde. Op dat moment is bevestigd dat ze in lijn is met de daarvoor relevante Europese staatsteunregels.

De toekenning van de compensatie gebeurt sinds 2014 door het Agentschap Innoveren en Ondernemen. Dit agentschap is verantwoordelijk voor de controle op de naleving van de verschillende wettelijke voorwaarden en eventueel ook terugvorderingen kan doen van verschuldigde belastingen bij 35 multinationals. Als daar nog meer vragen over zijn, zal minister Muyters zeker bereid zijn daar nog meer uitleg over te geven.

In het Vlaamse Gewest wordt geopteerd om de voor België en de voor ons omringende lidstaten vastgestelde maximale emissiefactor uit de Europese staatssteunregels te gebruiken, namelijk 0,76 ton CO_2 per megawattuur. De BBL zegt dat de emissiefactor niet relevant is en dat er gekeken moet worden naar de gemiddelde emissiefactor van de Belgische elektriciteitsproductie, namelijk 0,21 ton CO_2 per megawattuur. De Europese Commissie, die de staatssteunregels heeft

uitgewerkt, is niet zomaar over één nacht ijs gegaan om die emissiefactor vast te leggen. De Europese Commissie heeft gekeken hoe de elektriciteitsprijzen worden gevormd per geografische regio in Europa. Men heeft dus regio's afgebakend en heeft dan gekeken welke factor men zou toepassen. Men kijkt dus hoe binnen die geografische regio's de CO_2-prijs wordt geïntegreerd in de elektriciteitsprijs. Op basis van die analyse heeft de Europese Commissie besloten dat het de fossiele elektriciteitscentrales zijn die als marginale centrale een grote invloed hebben op de CO_2-prijs die wordt doorgerekend in de groothandelsprijzen. Dat wordt toegelicht in de uitgebreide impactanalyse van de staatssteunregels.

In het verleden heeft naast de Europese Commissie ook de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) geconcludeerd dat die redenering ook voor België opgaat. Ik citeer uit een studie de CREG: "Op basis van de beschikbare informatie heeft de CREG niettemin kunnen vaststellen dat de verkoopprijs van elektriciteit in het merendeel van de gevallen zou toelaten om de CO_2-opportuniteitskosten van de marginale productie-eenheid geheel of gedeeltelijk te integreren. Deze prijsstijging, toegepast op het geheel van geproduceerde kilowattuur, heeft de elektriciteitsproducenten aangesloten op het Belgische transportnet, toegelaten om een windfall profit te realiseren die geraamd kan worden op 1,6 miljard euro voor de periode 2005-2009."

Ten slotte maken ook onze naaste buurlanden Duitsland en Nederland, die volgens de analyse van de Europese Commissie in dezelfde geografische regio als België zijn ingedeeld, gebruik van de maximale emissiefactor van 0,76 ton CO_2 per megawattuur.

Rekening houdend met die elementen heeft de vorige Vlaamse Regering beslist dat ook in Vlaanderen de maximale emissiefactor van 0,76 ton wordt toegepast. Het regeerakkoord van deze regering heeft dat opnieuw overgenomen en nog eens bevestigd. De aan de verbruikers doorgerekende CO_2-kost is gebaseerd op die emissiefactor, en bovendien wordt op die manier ook een gelijk speelveld behouden met onze belangrijkste handelspartners, Nederland en Duitsland. Voor zover ik weet, heeft Frankrijk geen steunmechanisme. Vertrouwend op de expertise van de CREG en de Europese Commissie, ga ik ervan uit dat er geen sprake is van overcompensatie.

De gemiddelde emissiefactor is de beste benadering van de CO_2-kost die de elektriciteitsproducenten dragen. Conform het prijsmechanisme op de elektriciteitsmarkt kunnen die volgens de CREG – en ik citeer – "de CO_2-opportuniteitskosten van de marginale productie-eenheid geheel of gedeeltelijk integreren", dus ook al hebben ze zelf een lagere emissiefactor. Als er dus sprake zou zijn van overcompensatie, lijkt die op het eerste gezicht veeleer bij de elektriciteitsproducenten te liggen dan bij de elektriciteitsverbruikers. Als alle elektriciteitsproducenten, dus ook degene zonder CO_2-emissies, een hoge emissiefactor kunnen doorrekenen, strijken ze winsten op ten gevolge van het systeem van de ETS.

Daartegenover staat dat elektriciteitsproducenten sinds 2013 geen gratis emissierechten meer toegewezen krijgen. In het verleden heeft de CREG daarover een aantal studies gemaakt, onder andere in 2008 en 2010. Hoe de eventueel nog resterende 'windfall profits' zouden kunnen worden afgebouwd, lijkt me iets dat verder kan worden onderzocht door de regulatoren van de elektriciteitsmarkt.

Momenteel zijn de onderhandelingen over de herziening van het emissiehandelsysteem voor de periode vanaf 2021 volop bezig. Ook de mogelijke aanpassingen aan compensaties voor indirecte 'carbon leakage' worden daar besproken. Heel wat lidstaten, ook België, zijn voorstander van een verdere harmonisering van de compensaties voor indirecte 'carbon leakage', om op die manier ook mogelijke concurrentieverstoringen te vermijden.

Wat betreft de compensatie van de indirecte kosten na de periode 2020, verwacht ik dat de Europese Commissie een grondige evaluatie maakt van het bestaande staatssteunsysteem. Op basis daarvan kan in het kader van de compensatie worden bijgestuurd waar dat nodig is. Maar dat moet gebeuren op een wijze die in alle Europese lidstaten gelijk is. Daarbij moet ook bekeken worden of een aanpassing van de emissiefactor opportuun is. Het snel veranderende landschap van de elektriciteitsproductie in Europa kan een invloed hebben op de prijsvorming van elektriciteit.

Ook het Europees Parlement is voorstander van een verdere harmonisering. In de plenaire zitting van 15 februari heeft het Europees Parlement in het kader van de lopende onderhandelingen omtrent de herziening van de emissiehandelssystemen een concreet voorstel goedgekeurd om een centraal Europees fonds te maken, dat gefinancierd wordt met 3 procent van alle emissierechten uit de periode 2021-2030. Dat moet dan de indirecte kosten van bedrijven compenseren. Als de middelen in dat fonds ontoereikend zouden zijn, zouden lidstaten volgens dit voorstel bijkomende compensaties kunnen toekennen tot aan het toegelaten niveau volgens het Europese staatssteunsysteem. Binnen de Raad is een grote groep lidstaten, waaronder Duitsland en het Verenigd Koninkrijk, geen voorstander van die harmonisering. Dat is de stand vandaag. De Raad zal zich daar op 28 februari verder over buigen.

De versterking van het ETS is een prioriteit van Vlaanderen en België. Wij nemen daar een Belgisch standpunt in, collega's. Op de Raad Leefmilieu van 19 december heb ik er mijn collega's aan herinnerd dat de huidige koolstofprijs amper een stimulans biedt aan onze bedrijven om voor nieuwe technologieën te kiezen. Die prijs is veel te laag en is geen stimulans om dat te doen. Daarom vroeg ik om tijdens de lopende herziening van het ETS in bijkomende structurele maatregelen te voorzien om de koolstofprijs op korte termijn te versterken, zodat het ETS, waar destijds voor gekozen is, ook een effectief mechanisme wordt om innovatie te stimuleren en de transitie te maken naar een koolstofarme economie.

Concreet heb ik toen het voorstel gesteund om het effect van de werking van de marktstabiliteitsreserve (MSR) te versterken vanaf de inwerkingtreding, om op die manier het bestaande surplus van emissierechten op de koolstofmarkt sneller af te bouwen. Er is dus een surplus, en de prijs zakt in elkaar. Als je dat surplus sneller wegneemt, zal de prijs ook stijgen.

De versterking van de marktstabiliteitsreserve alleen is niet voldoende om de koolstofprijs te ondersteunen. Daarom zal ik er op de Raad Leefmilieu, als Belgisch standpunt, voor pleiten om een significante hoeveelheid rechten permanent te annuleren bij de start van de volgende handelsperiode – dus niet alleen wegnemen, maar ook gewoon schrappen. Concreet stellen we voor om 900 miljoen rechten uit de MSR te annuleren. Met die voorstellen behoren Vlaanderen en België binnen Europa tot de vooruitstrevende groep lidstaten die via concrete en ingrijpende maatregelen het ETS willen versterken. Het is ook afwachten wat de andere concrete maatregelen zullen zijn en of we daar ook een akkoord over zullen vinden.

Naast de versterking van het ETS zal ook het luik 'carbon leakage' uitgebreid aan bod komen. De Europese Commissie stelt voor om het aandeel geveilde emissierechten voor de periode 2021-2030 vast te klikken op 57 procent van het totale aanbod aan emissierechten. De Europese Commissie wil daarmee tegemoetkomen aan de beslissing van de Europese Raad van oktober 2014, die stelde dat het aandeel geveilde rechten niet mocht dalen in de periode 2021-2030. Volgens de Europese Commissie bedroeg het aandeel in de veiling 57 procent.

België gaat niet akkoord met dat voorstel van de Europese Commissie. De berekeningen van de Europese Commissie over het aandeel veiling is voor discussie vatbaar. Onze berekeningen tonen aan dat een veilingaandeel over de periode 2013-2020 van 52 procent een realistischere inschatting inhoudt van het aandeel

dat over de periode 2013-2020 uiteindelijk zal worden geveild. Van de overige 43 procent van het totale aanbod aan emissierechten, die volgens het voorstel van de Europese Commissie niet zou worden geveild, zouden 400 miljoen rechten gebruikt worden voor het stimuleren van innovatie via een innovatiefonds. Daardoor zou er uiteindelijk nog 40,4 procent van het totale aanbod aan emissierechten beschikbaar blijven voor gratis toewijzing voor de industrie om het risico op 'carbon leakage' te beperken. De beperking van de hoeveelheid gratis toewijzing tot 40,4 procent kan leiden tot de toepassing van een algemene uniforme correctiefactor op de gratis toewijzing van alle installaties.

Een dergelijke correctiefactor moet ervoor zorgen dat het totaal van alle gratis toewijzingen past binnen de beschikbare hoeveelheid gratis emissierechten. Een dergelijke correctie ondermijnt tegelijkertijd de effectiviteit van de gratis toewijs, maar zorgt er ook voor dat het geen goede buffer of maatregel meer is tegen het risico op 'carbon leakage'. De gratis toewijs moet vermijden dat de kosten van het EU-ETS zouden leiden tot een concurrentienadeel voor bedrijven die actief zijn op de wereldmarkt, het zogenaamde 'carbon leakage'-risico. Door de toepassing van een correctiefactor op de gratis toewijs zouden zelfs de meest efficiënte installaties in Europa in sectoren die het meest zijn blootgesteld aan een risico op 'carbon leakage', onvoldoende beschermd worden.

Er zijn dus maatregelen nodig om de toepassing van deze correctiefactor te vermijden. Daarom pleiten wij ervoor om het aandeel gratis toe te wijzen emissierechten alleen toe te kennen aan bedrijven die daar echt nood aan hebben. We moeten dus selectiever zijn: wie heeft die toewijs nodig? De gratis toewijs aan sectoren die niet onderhevig zijn aan 'carbon leakage', moet worden afgeschaft, en de gratis toewijs moet voldoende dynamisch zijn om rekening te houden met mogelijke productiedalingen of -stijgingen.

Daarnaast moeten ook de benchmarks, die gebruikt worden voor de vaststelling van de hoeveelheid gratis toewijs, geactualiseerd worden en in lijn liggen met de technologische vooruitgang die wij vandaag kennen. Mogelijk zijn die maatregelen onvoldoende. Een verlaging van het aandeel geveilde emissierechten, en de daaraan gekoppelde verhoging van de beschikbare hoeveelheid voor gratis toewijzing, zullen de kans dat een dergelijke correctiefactor moet worden toegepast, aanzienlijk verkleinen. Daarom pleiten wij, als België, bij de onderhandelingen voor een verlaging van het veilingaandeel tot 52 procent.

Uiteraard zullen die bijkomende beschikbare rechten voor gratis toewijs alleen effectief toegewezen worden als dat noodzakelijk blijkt om de correctiefactor te vermijden. België staat ook niet alleen met dat standpunt. Ook andere lidstaten, zoals Duitsland, Italië, Griekenland en Oostenrijk, en ook het Europees Parlement zelf, zijn voorstander van de mogelijkheid om het veilingaandeel te verlagen om die correctiefactor te vermijden. De impact van de verlaging van het veilingaandeel op de Vlaamse veilinginkomsten is op dit moment nog niet volledig in te schatten. Het is duidelijk dat de veilingvolumes door dit voorstel zouden dalen. Het is bovendien niet zeker dat de bijkomende beschikbare emissierechten voor gratis toewijs ook effectief zullen worden toegewezen. Volgens bepaalde analisten kan een verlaging van het veilingaandeel zelfs leiden tot een algemene verhoging van de koolstofprijs, aangezien het totale aanbod van emissierechten op de markt mogelijk zal dalen. Tot daar een omstandig antwoord op alle vragen die zijn gesteld.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Bedankt voor uw uitvoerige antwoord, minister. We weten dat elke discussie over de indirecte 'carbon leakage' steevast eindigt in een welles-nietesspelletje tussen de milieubewegingen aan de ene kant en de regering aan de andere kant, maar u hebt toch omstandig toegelicht wat de beweegredenen

van de Vlaamse Regering zijn. U zegt ook, en dat klopt, dat het allemaal perfect in lijn is met het Europese kader.

Ik denk dat het altijd goed is om systemen – ook dit systeem – af en toe eens tegen het licht te houden, en in dit geval zeker in een Europese context. U gaf ook aan wat er momenteel in beweging is op Europees niveau. Wij zijn in elk geval voorstander van een compensatie voor de bedrijven om te vermijden dat ze wegtrekken, een compensatie voor die extra kost die het CO_2-verhaal meebrengt, maar ik denk dat niemand er voorstander van is – dat hoop ik toch – dat er inderdaad een oversubsidiëring zou zijn en dat we op die manier de zaken een beetje onheus in een richting sturen waar we niet naartoe willen. Compensatie is goed. Overcompensatie is dat niet.

U hebt het ook even gehad over de emissierechten. U zegt dat die voldoende hoog moeten zijn om een voldoende stimulans te zijn om technologische innovatie te blijven aanmoedigen. Ik denk dat u daar gelijk in hebt. Wij steunen die visie. U zegt ook dat we moeten proberen op Europees niveau een aantal rechten uit de omloop te houden. We weten dat dat gebeurt via 'backloading', maar misschien moeten we inderdaad nog verder gaan en die er helemaal uit halen – niet alleen even bevriezen, maar echt schrappen. Ook daar gaan wij met u akkoord.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Bedankt voor het inderdaad omstandige antwoord, minister, waar ik mij voor een groot deel in kan vinden, zij het dat ik op de vraag over het Belgische standpunt rond de evolutie van de lineaire reductiefactor bij mijn weten geen antwoord heb gekregen. Wel wat betreft de annulatie van de rechten in het stabiliteitsmechanisme, maar niet over de evolutie van de lineaire reductiefactor, waarbij tussen het Europees Parlement aan de ene kant en de Commissie aan de andere kant nog wel wat meningsverschil bestaat over de evolutie van 2,2 procent naar 2,4 of 2,8 procent in de toekomst.

In ieder geval kan ik mij grotendeels aansluiten bij collega Vandaele: compensatie is goed, overcompensatie niet. Ik heb mijn vragen bij het Belgische standpunt om naar 52 procent te gaan wat betreft de veilingen, om te vermijden dat men correcties moet doen. Ik kan me veel meer vinden in de visie dat die correcties, als ze nodig zijn, moeten gebeuren door een selectievere toewijzing en dat via die selectievere toewijzing inderdaad rekening kan worden gehouden met reële uitstootcijfers van de voorbije jaren, en met een correcte toewijzing die geen oversubsidiëring en overondersteuning mogelijk zou moeten maken.

Dit is misschien een gelegenheid om ervoor te zorgen dat er wat schoonmaak kan worden gehouden, op basis van gegevens die we ondertussen allemaal kennen en situaties waarvan we weten dat er overcompensatie en oversubsidiëring is. Niemand hier zal zich tegen het standpunt verzetten dat er voor reële problemen ook een echte oplossing moet kunnen worden geboden, maar we weten allemaal dat er vandaag een aantal oplossingen worden geboden voor een aantal problemen die niet bestaan en waarbij er eigenlijk alleen maar geld wordt verdiend aan een loterij die de overheid heeft georganiseerd.

Ik zou er dus veeleer voor pleiten dat men het houdt bij die 57 procent van de rechtenveiling, en er dan voor zorgt dat er een reële, correcte, selectievere toewijzing komt voor de 40 procent die overblijft, veeleer dan dat men alles bij het oude probeert te houden.

Maar goed, ik kan mij dus in heel veel van het Belgische standpunt – en dat is tegenwoordig al heel fijn om vast te stellen – vinden. Minstens op die vlakken wens ik u dan ook succes.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Bedankt voor het omstandige antwoord, minister. U hebt mij op een aantal vlakken kunnen overtuigen, maar op een aantal vlakken nog niet, namelijk het belangrijke feit of het hier nu werkelijk om overcompensatie gaat, dan wel om een eerlijke en redelijke compensatie. Ik heb begrepen dat landen als Duitsland, Nederland, Spanje en het Verenigd Koninkrijk ook compensatie geven voor indirecte CO_2-uitstoot, maar dat de andere Europese landen dat niet doen, en dat wij daarbinnen de koploper zijn. Dus eigenlijk zijn Vlaanderen en Duitsland die landen – als ik Vlaanderen als land mag beschouwen – die het meest subsidie geven.

Ik begrijp ook wel dat we een aantal bijzonder elektro-intensieve bedrijven hebben. Daar zal alleszins een stukje van de verklaring liggen. Maar u hebt mij nog niet kunnen overtuigen van het feit dat er toch te veel subsidie wordt gegeven. Ik heb de debatten daarrond de voorbije jaren van heel nabij gevolgd, en soms ook wel gevoerd. En ik heb nog geen harde argumenten gevonden of gehoord die aangeven dat de toegekende subsidie eigenlijk een redelijke subsidie is en geen overcompensatie. Kunt u mij alsnog overtuigen, minister?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Op mijn beurt hartelijk dank voor uw antwoord, minister. U hebt natuurlijk een redenering, die u hier uitlegt om te verantwoorden dat die bedragen worden gestort op de rekeningen van die bedrijven, maar mijn mening is althans dat de bewijslast mager is. U beroept zich bijvoorbeeld op een berekening van de Europese Commissie. Wij vallen dan in die groep, samen met Duitsland. Maar we moeten toch nog eens stilstaan bij wat we eigenlijk aan het doen zijn. We voeren een klimaatbeleid. We willen ervoor zorgen dat er zo weinig mogelijk CO_2 wordt uitgestoten. We weten dat we veel meer moeten doen dan vandaag. En wat doen we? We storten geld op de rekeningen van grootverbruikers, om hen te compenseren voor bepaalde kosten. Dan verwacht ik een staalharde bewijslast. Sta mij toe, minister, om te zeggen dat u die niet kunt voorleggen. U hebt natuurlijk een technische redenering, vooral gebaseerd op vertrouwen in wat de Europese Commissie heeft aangeleverd aan rekenwijze, maar ik vind dat bijzonder beperkt.

Ten tweede, wat indirecte 'carbon leakage' betreft, is het ook een politieke keuze. En het is een politieke keuze die niet elk Europees land maakt, zeker als het gaat over de hoogte. De Vlaamse Regering kiest ervoor om het maximale tarief te hanteren. Dat is een politieke keuze, een politieke beslissing. We zijn hier met heel delicate zaken bezig, dus om zomaar het maximale tarief toe te kennen, terwijl onze buurlanden – althans Nederland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk – het helemaal anders aanpakken en geen maximaal tarief hanteren... Wij en Duitsland doen dat wel, met dien verstande dat Duitsland wel een andere emissiefactor heeft. Maar goed, het is een politieke keuze.

Wat mij ook even van het hart moet, is dat het mij een beetje stoort dat er soms met cijfers gegoocheld op de publieke tribune. Ik heb het debat zondag gevolgd, collega Bothuyne. Het stoort mij mateloos dat in een klimaatdebat soms cijfers worden gehanteerd waarvan ik mij afvraag of ze moedwillig of niet moedwillig worden gewijzigd. Bijvoorbeeld: een van de klassieke argumenten om te zeggen dat het eigenlijk allemaal nog wel meevalt, de compensatie voor de indirecte 'carbon leakage', is de fameuze 1,2 miljard euro die Vlaanderen jaarlijks investeert voor klimaatbeleid. Dat heb ik al verschillende keren gehoord, minister. U hebt dat al gezegd in interviews. Collega Bothuyne heeft dat zondag nog eens herhaald. We weten in deze commissie waar het over gaat: dit is een berekening over acht jaar, 1,2 miljard euro over acht jaar gespreid, van 2013 tot 2020. Ik

heb daar ook al vragen over gesteld, waar die cijfers exact vandaan komen. Je kunt er op zijn zachtst gezegd over discussiëren. Dat is aan alle diensten gewoon gevraagd, welke beslissingen een impact hebben op het klimaat: 'We gaan dat allemaal in één Excel-sheet gieten.' Wees toch een beetje voorzichtig met de cijfers die worden gebruikt.

Er wordt ook vaak verwezen naar het Klimaatfonds: het grootste deel van dat geld gaat naar intern klimaatbeleid, het is maar een fractie die naar de compensatie voor indirecte 'carbon leakage' gaat. Ik neem gewoon de algemene toelichting van het begrotingsjaar 2017. Voor deze legislatuur gaat het over 533 miljoen euro Vlaamse middelen. Daarvan wordt 324 miljoen euro besteed aan intern klimaatbeleid en internationale klimaatfinanciering, en 209 miljoen euro in het kader van de kosten van indirecte 'carbon leakage'. In deze legislatuur gaat dus 40 procent naar de compensatie voor die indirecte 'carbon leakage', 40 procent van de schamele middelen die we hier in Vlaanderen hebben om in klimaatbeleid te investeren. Collega's, we moeten bijzonder voorzichtig zijn met wat we met die middelen doen. Om zomaar geld te storten op de rekening van een bedrijf, verwacht ik keiharde bewijslast.

Wat de directe 'carbon leakage' betreft, minister, en de hele discussie over de hervorming van emissiehandelsystemen, ben ik natuurlijk blij met de progressieve elementen die u aanhaalt, als het gaat over een pleidooi voor het versterken van de CO_2-prijs, surplus wegwerken, zelfs de schrapping van 900 miljoen ton waarvoor u blijkbaar pleit. Dat is natuurlijk heel goed, maar ik volg u uiteraard niet, zoals u wel verwacht, in uw redenering om van de 57 procent veilbaar te zakken naar 52 procent. Ook daar is er volgens mij iets mis met de bewijslast, minister. U gaat er opnieuw van uit dat de bedrijven massaal gaan verdwijnen, als we niets doen en bij die 57 procent blijven. En dus gaan we naar 52 procent.

Als ik u vraag wat de impact is op de inkomsten om aan Vlaams klimaatbeleid te doen, weet u dat niet, kunt u dat niet inschatten. Ik verwacht eigenlijk een omgekeerde redenering. Ik verwacht dat u als klimaatminister voldoende middelen wilt verkrijgen en dat u dan kijkt, als de veilbare emissierechten en de kosten ook voor bedrijven te hoog worden, dat we natuurlijk niet mogen toestaan dat ze massaal vertrekken. Dan verwacht ik dat u die redenering maakt. Maar u doet het omgekeerd. U zegt: de bedrijven zouden wel eens allemaal kunnen vertrekken, we gaan het zo laag mogelijk plaatsen en finaal zullen we dan wel zien wat de impact is op onze inkomsten om aan klimaatbeleid te doen. Ik denk dus dat u als klimaatminister de omgekeerde redenering moet maken.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Collega's, ik voel mij uiteraard aangesproken door wat collega Sanctorum zei. Ik ben heel blij dat hij zondag naar 'De Zevende Dag' heeft gekeken. Dat is altijd heel interessant. Zeker de bijdrage over Freddy Maertens was bijzonder relevant.

Wat het klimaatbeleid betreft: u hebt het over keiharde bewijslast, collega Sanctorum, maar ik heb geen keiharde bewijslast gevonden, gelezen of gehoord, noch van u, noch van anderen, dat we hier een fundamenteel probleem hebben met de manier waarop we de indirecte 'carbon leakage' hebben georganiseerd in Vlaanderen. Integendeel, ik denk dat het omstandige antwoord van de minister duidelijk heeft gemaakt dat hier niet over één nacht ijs is gegaan, niet alleen door de huidige, maar ook door de vorige Vlaamse Regering, en dat die compensatie niet alleen gestoeld is op heel objectieve maatstaven, maar ook de goedkeuring wegdraagt van de Europese Commissie. En ik denk dat we het er allemaal over eens kunnen zijn dat de Europese Commissie nu niet direct gul is als het over staatssteun aan bedrijven gaat, integendeel. En dat is maar een goede zaak ook.

U hebt het dan over de middelen die naar het klimaatbeleid gaan. U weet ook dat, als u de middelen die uit het Klimaatfonds komen, als enige gaat hanteren om te bepalen hoeveel geld er naar klimaatbeleid gaat in Vlaanderen, u keihard de mist ingaat en de waarheid keihard geweld aandoet. We hebben hier allemaal samen de klimaatresolutie goedgekeurd. Als u daarin kijkt waar het over klimaatbeleid gaat, en u ziet dan de middelen die deze Vlaamse Regering daartegenover stelt, de middelen inzake groene energie, hernieuwbare energie, energiebesparing, alternatieve mobiliteit, innovatie, onderzoek, ontwikkeling en zo verder, dan weet u dat het inderdaad zo is dat de middelen die Vlaanderen besteedt aan indirecte 'carbon leakage', effectief een heel kleine fractie zijn van de middelen die wij in Vlaanderen aan klimaatbeleid gaan spenderen. Vorig jaar is daar 30 miljoen euro uitbetaald, denk ik. En zoals gezegd, gaat het hier om een systeem dat op basis van toch heel duidelijke criteria is vormgegeven, waarbij het enige wat we eventueel in vraag kunnen stellen, is of niet een aantal elektriciteitsproducenten een aantal overwinsten boeken, maar niet de industrie die hierin geviseerd wordt door u en een aantal anderen.

Dat neemt niet weg dat er nog heel wat zaken te doen zijn. We zijn blij met wat vorige week in het Europees Parlement is goedgekeurd. Dat is een stap vooruit als het over ETS gaat. Ook de oproep om tot een harmonisering inzake indirecte 'carbon leakage' op Europees niveau te komen, is bijzonder relevant. En wat het Europees Parlement ook naar voren heeft geschoven en heeft gevraagd aan de Europese Commissie, is om een onderzoek op te starten met betrekking tot de haalbaarheid van de invoering van een CO_2-taks, en dat is net wat wij hier in het Vlaams Parlement met de klimaatresolutie ook hebben gevraagd. Ik stel dus vast dat we zowel op Europees als op Vlaams niveau in dezelfde goede richting aan het evolueren zijn. Ik hoop dan ook dat we dat debat op een correcte manier, op basis van correcte gegevens kunnen voortzetten, collega's.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik wil graag bijkomend reageren, want zo'n sfeertje creëren alsof we zomaar geld uitdelen, zonder enige controle, zonder dat we daarover nadenken – dat is hier letterlijk gezegd. Ik wil toch benadrukken dat ik daarnet omstandig heb uitgelegd dat dit niet zomaar geld uitdelen is, dat dit gebaseerd is op wat Europees is uitgetekend, dat dit ook is goedgekeurd door Europa, wat wij hier in Vlaanderen toepassen. Het klopt dus niet dat wij zomaar geld uitdelen en dat daar geen controle op is en dat dat zomaar cadeautjes zijn. Ik wil dat ten stelligste tegenspreken.

Het is natuurlijk ook logisch, collega's, dat niet elke Europese lidstaat dat systeem toepast. Niet elke Europese lidstaat heeft dezelfde energie-intensieve industrie als wij. Het is toch logisch dat je, op basis van wat wij hier historisch hebben opgebouwd en de werkgelegenheid die daarmee gepaard gaat, een ander systeem hebt dan een land dat dat soort energie-intensieve bedrijven helemaal niet kent.

Wat hebben wij gedaan? Wij hebben ons geënt op het Duitse systeem, precies omdat dat onze grootste concurrent is. Dat is ook de reden waarom Europa die regio's heeft aangeduid. En daarom heeft de vorige Vlaamse Regering het systeem volledig conform het Duitse systeem, op die manier uitgewerkt.

Mijnheer Tobback, wat de discussie over de lineaire correctiefactor betreft, zien we dat de evolutie strijdig is met de conclusies van de raad van oktober 2014. De aanscherping van 2,2 naar 2,8 procent is dus een standpunt dat ik niet kan ondersteunen.

Mijnheer Sanctorum, er zit een tegenstrijdigheid in wat u zegt. U zegt dat we de schaarse middelen nodig hebben om een klimaatbeleid te voeren. Wanneer men schaarste creëert op de markt, stijgt natuurlijk de prijs. Hoe meer men gaat veilen, hoe lager de prijs. De redenering om van 57 naar 52 procent te gaan kan

perfect worden verklaard door het feit dat we vinden dat die prijs inderdaad moet stijgen en dat we aanmoedigen om verder te investeren. Dat is de redenering die wij opbouwen, en om die reden nemen wij dat standpunt in in de raad.

Er is ook gesproken over het al dan niet goochelen met cijfers. Een aantal collega's hebben daarnet terecht gezegd dat het hier gaat over een verhaal dat men niet in slogans of oneliners kan vatten. Daar zit een hele redenering achter die redelijk complex is. Het is jammer dat op basis daarvan bepaalde campagnes worden gevoerd en oneliners worden gebruikt die het volledige systeem in een bijzonder nadelig daglicht stellen terwijl daar eigenlijk niets fout mee is. Het gaat hier om een soort van verdachtmaking dat er extra cadeautjes en geld worden uitgedeeld. Dit is een debat dat op die manier niet ernstig wordt gevoerd en het is bijzonder moeilijk om tegen die slogans die op de emoties spelen, met een uitleg van acht pagina's in te gaan. Ik kan alleen maar vaststellen en betreuren dat men blijkbaar kiest, aan de hand van oneliners, te doen alsof er zaken gebeuren die niet kunnen. Dit gebeurt in alle transparantie, dit is aangemeld, dit is in het parlement besproken en dit is goedgekeurd door de vorige regering en bevestigd door de huidige.

En uiteraard moet het systeem worden aangepast, we zullen ook pleiten voor meer harmonisatie en voor een aanpassing op basis van de benchmark. Maar doen uitschijnen alsof hier iets gebeurt dat niet door de beugel kan en dat in achterkamertjes is bedisseld … Ik ben het zo moe om daar telkens tegen te moeten opboksen, want daar is helemaal niets van aan. Alles is bijzonder transparant en gebeurt op een heel correcte manier.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Mijnheer Sanctorum, dat het aandeel uit het Klimaatfonds – als we het enkel over de ETS-inkomsten hebben en niet over wat er daarnaast, mijnheer Bothuyne, nog wordt geïnvesteerd in klimaatmaatregelen, dat naar indirecte carbon leakage gaat – groot is, dat weten we. U stelt het voor alsof dat een geheim is dat u net hebt ontrafeld. Ik denk niet dat dat zo is. Ik denk dat we dat eigenlijk allemaal wel weten. En ik ben het helemaal met u eens dat daar omzichtig mee moet worden omgesprongen. Nogmaals, wij gaan akkoord met compensaties wanneer dat de werkgelegenheid hier houdt en bedrijven ertoe blijft aanzetten om milieusparende investeringen te doen, niet alleen CO_2-reductie maar ook op andere terreinen. In dat geval kunnen wij daarmee leven. Wanneer het natuurlijk gaat over overcompensatie, dan is dat niet goed. Vandaar, minister, het belang om goede rekeningen te maken. Hoe meer informatie u kunt oplijsten, hoe meer u de mensen die de cijfers anders interpreteren – zoals de milieubeweging –, inzicht kunt geven in de complexiteit van dit verhaal.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Mijnheer Vandaele, het feit dat we het allemaal weten, wil natuurlijk niet zeggen dat we het allemaal zo moeten houden. Een herziening is een gelegenheid om een situatie die is scheefgegroeid of die vanuit een onvolkomen kennis of begin is vertrokken, recht te zetten in de loop van het proces. Dit is een gelegenheid daartoe. Ik wil u dan ook nogmaals oproepen, minister, om ervoor te zorgen dat het systeem correcter en transparanter wordt, en dat de garantie bestaat voor iedereen dat de toegekende rechten en de opbrengsten van die veiling allemaal dienen, samen met een transparant systeem, voor een beleid dat klimaatverandering tegengaat en dat ons zelfs toelaat om een aantal opportuniteiten van dat beleid aan te grijpen, en daar geld in te stoppen in plaats van in het behoud van wat we liever niet hebben. En dat is voor een stuk toch nog altijd wat we vandaag doen. Laten we daar voluit op inzetten. Ik ben blij met een aantal openingen die u maakt, minister. Ik hoop dat die op Europees niveau kunnen worden gehaald, maar er is nog een lange

weg te gaan, mijnheer Vandaele, voor alles waarvan we weten dat het fout is, kan worden rechtgetrokken. Een beetje enthousiasme daarin zou geen kwaad kunnen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik denk dat niemand de techniciteit van uw redenering betwist. Ik denk dat die klopt en dat wil ik ook beamen. Maar natuurlijk zitten daar ook een aantal ideologische of beleidskeuzes in, en volgens mij gaat de discussie daarover. Met andere woorden, wordt er te veel gecompenseerd of is er een redelijke compensatie? Dat is waar het om het gaat, en het is goed dat we daar in dit parlement over van gedachten kunnen wisselen en van mening kunnen verschillen.

Een van de hamvragen is natuurlijk de berekening van de kosten. Wat die CO_2-emissiefactor betreft, wordt uitgegaan van 0,76 ton per megawattuur terwijl er in België iets meer dan 0,20 wordt gehanteerd. De vraag is of die compensatie correct is of dat er te veel wordt gecompenseerd, en of er een reden is waarom er te veel moet worden gecompenseerd. Ik heb die reden nog niet gehoord, maar ik stel voor dat we het debat nog eens in al zijn techniciteit voeren wanneer Europa daarin nieuwe stappen heeft gezet. Het is belangrijk dat iedereen het gevoel krijgt dat er op een redelijke, transparante manier over wordt gediscussieerd zonder dat er iets wordt weggemoffeld. Ik zeg niet dat dat gebeurt, maar dat er soms door de techniciteit van het debat met cijfers wordt gegoocheld, ook of zeker ook aan de andere kant waar net ook de heer Sanctorum naar verwees. En dat ben ik eerlijk gezegd ook wel een beetje beu.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, ik veronderstel dat uw uithaal vooral gericht is aan de milieubeweging. Om eerlijk te zijn. Ik heb daar vooral veel technische uitleg gezien en gehoord. Ik denk niet dat er veel sprake is van oneliners, maar wel van grote bezorgdheid. Wij zijn inderdaad bezorgd over de hoeveelheid geld die naar die industrie gaat als compensatie. Dat mag toch nog wel.

Ik vond het een beetje een vreemde uitleg toen u het had over de werkelijke energiekost en de indirecte carbon leakage, en over het feit dat dit ook te maken heeft met de concurrentiepositie ten aanzien van Duitsland. Wanneer Duitsland veel compenseert, moeten wij ook veel compenseren. Misschien mis ik iets, maar daar gaat het toch niet over. Het gaat toch niet over de concurrentiepositie ten aanzien van Duitsland, het gaat erover dat bedrijven uit Europa zouden wegtrekken. Vandaar de bezorgdheid dat de werkelijke kost moet worden gecompenseerd. Het gaat toch niet over een concurrentievoordeel of -nadeel ten aanzien van Duitsland. Ik vind dat een vreemde redenering om die compensatie te verantwoorden.

Wanneer het tot slot gaat over de cijfers, mijnheer Bothuyne, wil ik gerust alle cijfers op tafel gooien en oplijsten. We hebben het Klimaatfonds, waar echt klimaatbeleid mee wordt gefinancierd en waarmee een compensatie wordt gefinancierd ten aanzien van de industrie. Er wordt heel veel beleid gevoerd over klimaat. Dat kost geld, laat ons de andere voordelen en compensaties voor de industrie ook eens op tafel leggen en de vergelijking maken, bijvoorbeeld de accijnskortingen naar aanleiding van de energiebeleidsovereenkomsten. Dat gaat ook over miljarden euro's. Laat ons dat allemaal in Excel-sheets stoppen en naast elkaar leggen. Ik denk dat we verbaasd zouden zijn hoeveel procent in totaal naar compensatie gaat in plaats van naar echt beleid.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Cindy Franssen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het gebruik van gedragsinzichten (nudging) in het kader van duurzame voeding en consumptie
– 1239 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Fransen heeft het woord.

Cindy Franssen (CD&V): Recent stelde het departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) een studie voor naar gedragsinzichten bij de consumptie van duurzame voeding. Met deze studie wil men een beter beeld krijgen van de mogelijkheden die ervoor zorgen dat consumenten onbewust kiezen voor duurzame voeding. Willen de Vlamingen hun ecologische voetafdruk minimaliseren, dan is het noodzakelijk om in te zetten op onder andere duurzame voeding.

Hoewel de informele en sensibiliserende rol van gedragsinzichten niet nieuw is, is het toepassen van deze gedragsinzichten binnen overheidsinstanties wel vernieuwend, zeker wanneer het gaat over gedragsinzichten die mensen op een onbewust niveau stimuleren, dus zonder duidelijke campagnes op te zetten. Dit onbewust niveau werd ook onderzocht tijdens de studie van het departement LNE. Daarbij kwamen twee cases aan bod.

De eerste vond plaats in de supermarkt. De beschikbare tools die in de gedragsinzichten al gekend zijn om mensen te manipuleren om andere producten te kopen in plaats van hun normale producten, werden toegepast op duurzame voeding. Typische voorbeelden hiervan zijn het op ooghoogte plaatsen van duurzame producten, het verminderen van portiegroottes van vlees, het uitlichten van duurzame producten enzovoort.

Een tweede case gebeurde in het bedrijfsrestaurant. Ook daar werden de beschikbare tools gebruikt om mensen te overtuigen van de duurzame alternatieven van hun dagelijkse maaltijdkeuze, zonder expliciet de term duurzaam te gebruiken. Voorbeelden in deze case waren de duurzame maaltijden mooier presenteren, aantrekkelijke bijvoeglijke naamwoorden gebruiken enzovoort.

Beide cases gaven een positief resultaat, wat betekent dat de consumenten meer kozen voor duurzame voeding. Bij de supermarkt waren de resultaten en conclusies effectiever, omdat het veranderen van deze setting in het kader van het toepassen van de theoretische principes van de gedragswetenschappen makkelijker was. In bedrijfsrestaurants kon er vaak weinig gedaan worden aan prijzen, porties en producten.

Deze resultaten zijn slechts gemeten over een periode van één maand. Het departement LNE wil nu met deze studie verder gaan en plant een studie die de gevolgen ook op lange termijn moet onderzoeken.

Minister, hebt u kennis genomen van deze studie en van de resultaten?

Hoe zult u deze informatie gebruiken in uw beleid inzake duurzame voeding?

Wat is volgens u de rol van de producent in het beleid over duurzame voeding en consumptie? Worden zij ook betrokken bij het beleid en bij de keuzes die worden gemaakt?

Hoe staat u tegenover de communicatie van deze studie met de voedingsproducenten?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Franssen, uiteraard kennen wij deze studie. Binnen mijn diensten is er ook expertise opgebouwd over gedragsinzichten en hoe we die kunnen toepassen. Ik merk dat een dergelijke aanpak werkt om enthousiasme op te wekken om in te zetten op duurzame en milieuverantwoorde consumptie.

In opvolging van de afgelopen projecten wordt er op dit moment een nudge tool uitgewerkt. Deze nudge tool is gericht op een toepassing in supermarkten, maar kan evengoed worden ingezet in bedrijfsrestaurants of schoolrestaurants. Deze tool wordt in eerste instantie ingezet in het vervolgtraject dat de langetermijneffecten van gedragsinterventies zal onderzoeken. We hebben gezien dat dergelijke instrumenten effectief zijn om de consument te helpen om betere keuzes te maken op het vlak van milieu.

Belangrijk is om aan te geven dat gedragsinzichten een belangrijke aanvulling zijn op de bestaande beleidsinstrumenten, maar geen doel op zich. Er is nood aan een visie en een strategie rond voeding om de instrumenten die we binnen de Vlaamse overheid hebben, waaronder ook gedragsinzichten, goed op elkaar af te stemmen. Ik denk dan aan de initiatieven die zijn genomen vanuit Welzijn en Onderwijs om op school meer in te zetten op gezonde voeding.

Producenten van voeding hebben een heel belangrijke rol in het consumptiebeleid over milieuverantwoorde en gezonde voeding. Het is de voedingsindustrie die een cruciale rol speelt in het aanbieden van milieuverantwoord geproduceerde en gezonde voeding. Ook de retailers, de supermarkten en de cateringbedrijven in de bedrijfsrestaurants of de schoolrestaurants hebben een zeer belangrijke taak. Zij staan het dichtst bij de consument en genieten een zeker vertrouwen van de consument. Hoe bepaalde dingen in de supermarkt gepresenteerd worden en hoe het buffet eruitziet bij de cateraar, behoort tot de kern van hun werkzaamheden en biedt een goede invalshoek voor gedragsinterventies.

De afgelopen projecten van eind 2016 hebben aangetoond dat er een mooie samenwerking nodig en mogelijk is tussen de producenten van voeding en de aanbieder van voeding, bijvoorbeeld inzake portiegroottes.

De afdeling Milieu-, Natuur- en Energiebeleid van het departement LNE die deze projecten heeft gestart en de partners heeft bijeengebracht en begeleid, heeft ook de voedingsindustrie ingelicht. Ook tijdens de voorstelling eind vorig jaar waren er vertegenwoordigers van de voedingsindustrie aanwezig. Ook in het kader van de Green Deals worden pistes verkend om samen met de voedingsindustrie en aanbieders van voeding projecten uit te werken.

De voorzitter: Mevrouw Fransen heeft het woord.

Cindy Franssen (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik stel deze vraag op basis van de resolutie die we samen met onder andere mevrouw Saeys hebben ingediend over nudging en gedragsinzichten. Het is dan ook positief om te vernemen dat daar snel gevolg aan wordt gegeven. Het is ook goed dat u het kader uitbreidt, niet alleen naar duurzame voeding maar ook naar gezonde voeding. 'Health in All Policies' is belangrijk. Het is positief dat er een nudge tool wordt ontwikkeld.

In het kader van de adviezen van de Hoge Gezondheidsraad zal de actieve voedingsdriehoek worden aangepast. Het is goed daar rekening mee te houden bij de verdere ontwikkeling van die nudge tool. Het is belangrijk gezonde en duurzame – het is een win-winsituatie waarbij de ecologische voetafdruk kleiner wordt – voeding te promoten.

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): Minister, duurzame voeding is belangrijker dan we denken en heeft te maken met gezondheid, klimaat, CO_2, korte keten, versterking van de lokale economie, dierenwelzijn. Ik kijk daarbij ook over de grens, naar onze buren in Nederland waar de verschillende kabinetten van Welzijn, Economie, Volksgezondheid en Sport jaarlijks een voedseltop organiseren. Ik vind dat wel interessant. Zij doen dat samen met vertegenwoordigers uit de landbouw, de voedingsindustrie, de horeca, de supermarkten, de zorginstellingen en de kennisinstellingen.

Zij hebben vorige maand dertig concrete acties en ambities uitgewerkt om de overgang naar duurzame en gezonde voeding te versnellen. De inzet is hier om de consument die zeer belangrijk is in dit proces, te overtuigen om lekker en gezond voedsel te kopen, en dit binnen de vijf jaar op alle mogelijke plekken, zowel in de scholen als op het werk, in de supermarkten, in de horeca, via een voeding-app. Bedoeling is dat mensen snel betrouwbare en heldere informatie krijgen over de herkomst en de samenstelling van voeding. Het beleid van zijn kant wil investeren in innovaties die leiden tot gezonde voeding met minder zout, minder suiker, minder verzadigd vet en minder calorieën en waarbij concreet wordt ingezet op alternatieve eiwitbronnen.

Het toepassen van gedragsinzichten door de overheid kan ook op die manier worden aangestuurd, door alle stakeholders rond de tafel te brengen. Minister, ziet u mogelijkheden om dat ook op Vlaams niveau te organiseren?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): We zien inderdaad op steeds meer beleidsdomeinen dat de wetenschap van de gedragsverandering haar intrede doet. Bedoeling is na te gaan hoe we mensen tot het gewenste gedrag kunnen leiden. Vorige week nog heeft minister-president Bourgeois in het kader van gedragswijziging in functie van de klimaatdoelstellingen binnen de eigen administraties een nota ter zake neergelegd. Het is eigenlijk een transversaal gegeven: over heel wat bevoegdheden heen wordt de wetenschap inzake gedragswijziging steeds belangrijker. Ik ben blij dat dit hier aan bod komt vandaag.

Minister, op welke manier zult u met de collega's samenwerken om daar werk van te maken? Hoe zult u in het beleid initiatieven nemen om heel concreet over voeding mensen het gewenste gedrag te laten aannemen? Deze vraag sluit een beetje aan bij de vraag van mevrouw Franssen, maar ik heb daarop geen concreet antwoord gehoord.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Franssen, het is een terechte suggestie om voldoende afstemming te hebben met de nieuwe voedingsdriehoek die wordt voorbereid. Dat gebeurt op federaal vlak. We zullen daar onze insteek en kennis geven, zowel vanuit mijn bevoegdheid Leefmilieu als vanuit mijn bevoegdheid Landbouw.

Mevrouw Remen, ik dank u voor de tip van een voedseltop. Wanneer ik hoor wat het inhoudt, dan moet ik er wel op wijzen dat onze diensten alle verschillende betrokken actoren al bij elkaar brengen. Onze noorderburen zijn zeer goed in het meer wervend en bekend maken van het initiatief. Wij zullen dat vanuit onze diensten in alle stilte doen. Het is misschien wel een idee om daar meer ruchtbaarheid en zichtbaarheid aan te geven en op die manier iedereen enthousiast te krijgen. Dat is een goede suggestie, die we zeker eens moeten bekijken.

Op de Gezondheidsconferentie die minister Vandeurzen heeft georganiseerd, ging een heel belangrijk deel over voeding. Daar werden ook alle verschillende actoren

bij betrokken. Maar het is misschien wel een idee om daar overkoepelend nog wat meer aandacht aan te besteden.

Wat die nudging betreft – wij hebben die bevoegdheid niet echt vanuit Vlaanderen – zouden we heel wat kunnen sturen. Leuke gadgets die je bij voeding krijgt, worden bijna altijd bij ongezonde voeding gegeven. Die krijg je bij chips of koeken. Je krijgt nooit een geschenkje bij een appel. Dat kan eigenlijk verboden worden. In een aantal landen is dat ook zo. Wij kunnen dat niet omdat het niet onze bevoegdheid is, maar dergelijke zaken kunnen wel degelijk het gedrag van kinderen, jongeren en zelfs volwassenen sturen.

Ik zal rekening houden met alle suggesties.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Cindy Franssen (CD&V): Wat die samenwerking met de voedingsindustrie betreft, is er ook op Vlaams niveau vanuit het departement Welzijn een samenwerkingsovereenkomst met de voedingsindustrie. Mevrouw Remen, u hebt het terecht over suikers, koolhydraten, vetten enzovoort. De drie adviezen van de Hoge Gezondheidsraad zijn afgerond en gaan over de hoeveelheid zout, suiker enzovoort dat in voeding aanwezig mag zijn. Het is het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie (VIGeZ) dat die adviezen moet herwerken in een soort nieuw voedingsadvies dat via Kind en Gezin enzovoort aan de ruime bevolking wordt meegegeven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Grete Remen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over een Recupelverplichting voor buitenlandse webwinkels
– 1243 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): Elke Europese lidstaat is verplicht te rapporteren over de hoeveelheid afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA) die op de markt wordt gebracht, die na gebruik wordt ingezameld, alsook over de hoeveelheid die wordt verwerkt. Daarvoor heeft men gegevens nodig van elk bedrijf dat betrokken is in de AEEA-keten.

BeWeee is de Belgische webtoepassing om te voldoen aan de Europese rapporteringsverplichting inzake AEEA. Effectief rapporteren was mogelijk tussen 14 april 2016 en 30 juni 2016. Wie zijn rapporteringsverplichting niet nakomt, wordt geverbaliseerd, zo staat te lezen op de website van BeWeee.

Op webshops van Vlaamse origine staat in de algemene voorwaarden vermeld dat de Recupelbijdrage in de prijs is begrepen, of staat op zijn minst het logo van Recupel vermeld zodat de consument onmiddellijk en duidelijk geïnformeerd wordt. Op webshops van buitenlandse origine is dit vaak niet het geval. Toch kunnen buitenlandse webwinkels hun producten bij ons blijven slijten. Dit staat het gelijk speelveld, waar onze Vlaamse bedrijven voor ijveren, in de weg.

Minister, hoe verloopt de aangifteplicht voor buitenlandse webwinkels die AEEA verkopen in Vlaanderen? Is dit inderdaad in contrast met Vlaamse webwinkels?

Welk controleorgaan zorgt voor handhaving van de Recupelverplichting? Stelde het al misbruiken door binnenlandse of buitenlandse webwinkels vast?

Is het huidige beleid om de Recupelbijdrage af te dwingen van elke AEEA-aanbieder, voldoende om een gelijk speelveld van webwinkels, hetzij binnenlands, hetzij buitenlands, met traditionele winkels te garanderen?

Bestaat er op het vlak van de rapportage, resultaatverwerking en handhaving een interregionaal overleg in België, zodat geen enkele aanbieder van AEEA door de mazen van het net glipt?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Remen, het was me naar aanleiding van uw vraag niet duidelijk dat er ook een probleem zou kunnen zijn. Het is zo dat buitenlandse webwinkels die elektrische en elektronische apparatuur verkopen in Vlaanderen, vallen onder dezelfde verplichting als Vlaamse webwinkels of winkels.

De verplichtingen staan los van de verkooptechniek. De buitenlandse webwinkels hebben volgens de Europese richtlijn, omgezet in het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA), de verplichting om een Belgische vertegenwoordiger aan te duiden die dan aansluit bij Recupel, aangiftes doet van het aantal toestellen dat op de Belgische markt werd gebracht, en de bijdragen betaalt.

Het probleem is dat geen enkele rechtspersoon zich geroepen voelt om deze rol van vertegenwoordiger op te nemen. In de tussentijd aanvaardt Recupel dat de buitenlandse bedrijven zelf aansluiten bij het collectieve systeem. Alle grote webwinkels zoals bol.com, Amazon, Coolblue hebben dit ook gedaan en zijn volledig in regel. Het probleem doet zich vooral voor bij de kleinere spelers.

Voor het Vlaamse Gewest is de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) bevoegd voor de handhaving. Recupel zelf gaat ook actief op zoek naar webshops die toestellen op de markt brengen. Indien deze bedrijven niet zijn aangesloten bij hen, nemen zij eerst zelf contact op om hen te informeren over de verplichtingen. Indien de bedrijven niet reageren, geven zij de contactgegevens door aan de OVAM.

Eind 2016 heeft de OVAM vijftig buitenlandse bedrijven aangeschreven met de vraag om zich in regel te stellen. De contactgegevens van buitenlandse webshops die blijven weigeren, zullen opnieuw worden doorgegeven aan de toezichthoudende overheid van het betreffende land, die dan kan optreden. Dit ligt uiteraard moeilijker voor landen buiten de EU. Ook in 2017 is de controle van webwinkels een van de prioriteiten van de OVAM.

De wettelijke verplichtingen zijn dezelfde, ongeacht de verkooptechniek. Het beleid gaat uit van een gelijk speelveld. In de praktijk is de controle, zeker van kleinere spelers, niet altijd evident. Op de site van de webshops zijn niet altijd namen en adressen te vinden, wat de traceerbaarheid bemoeilijkt. De medewerking van de toezichthoudende overheid uit het buitenland is ook niet altijd vanzelfsprekend.

Driemaandelijks is er een interregionaal overleg tussen Recupel en de drie gewesten waar net die zaken besproken worden. Recupel organiseert ook jaarlijks een strategisch overleg met de drie gewesten.

Tot slot is er ook het trimestrieel overleg op het Interregionaal Platform Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid, waar de aanvaardingsplichten aan bod komen.

Dit probleem wordt opgevolgd, maar het klopt dat het niet altijd evident is om de juiste mensen te pakken te krijgen en tot sanctionering over te gaan.

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord en voor de aandacht die u besteedt aan deze problematiek. Het gaat wel om een kleine detailhandel, maar het gaat me om het principe. Die detailhandel in Vlaanderen staat erg onder druk. Vooral de elektrozaken hebben het heel moeilijk ondanks het feit dat de fysieke handelaar nog altijd een economische meerwaarde heeft in onze maatschappij. Het gaat dan over creativiteit, kansen voor laaggeschoolde mensen, meerwaardecreatie ten opzichte van de online verkoper, de leefbaarheid van onze kernen. E-commerce heeft inderdaad een impact op die handelaars. Het vraagt voor de kleinhandel ook nieuwe businessplannen en een aangepaste regelgeving.

De Recupelbijdrage is een kleine maar belangrijke bijdrage. Het is niet alleen bij de inzameling van afgedankte goederen waar dat ongelijk speelveld zich voordoet die die internationale webwinkels aan hun laars lappen. Onze handelaars moeten zich ook aan allerlei wetten houden op het vlak van milieu, veiligheid, etikettering, verpakking. Dat zijn strenge regels, en terecht, maar die internationale webwinkels houden zich daar niet aan.

Ik pleit met deze vraag voor een correcte samenhang van online- en offlineverkoop. Het is ook zo dat veel detailhandelaars onlineverkoop doen. Met hun fysieke winkel hebben zij een multichannelstrategie opgezet om te kunnen overleven.

Minister, ik heb nog enkele bijkomende vragen. Welke vormvereisten zijn er voor die webwinkels met betrekking tot de prijsaanduiding voor die Recupelbijdrage? Door wie wordt dit gecontroleerd? Hoe verloopt de btw-regeling van die Recupelbijdrage voor die buitenlandse webshops?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: De btw-regeling is een federale materie, en daar kan ik geen antwoord op geven.

De Recupelbijdrage wordt rechtstreeks aan Recupel betaald als er geen vertegenwoordiger is. Alle grote spelers onder de webwinkels die ik daarnet heb opgesomd, zijn wel aangesloten. Het zijn vooral de kleinere waar vaak problemen mee zijn.

Uw vraag is terecht. Daarom zijn we ermee bezig en controleren we dat verder.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de impact van het nieuwe Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling van de Brusselse Regering op Vlaanderen
– 1266 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): In Vlaanderen werken we vandaag met structuurplannen en ruimtelijke uitvoeringsplannen, op de drie niveaus. In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest spreken we van 'een gewestelijk plan voor duurzame ontwikkeling', of GPDO, en bestemmingsplannen met verordenende kracht. Het GPDO bepaalt de globale planningsstrategie en vormt de basis voor ruimtelijke

uitvoeringsplannen. Met andere woorden, het GPDO overkoepelt de volledige gewestelijke planning en stelt dat de andere plannen – GBP, GemOp en BBP – niet mogen afwijken van het GPDO. Het huidige GPDO dateert uit 2002, en al in 2011 werd de herzieningsprocedure gestart.

Op dit moment loopt het openbaar onderzoek over het nieuwe GPDO voor het Brusselse Gewest: een plan dat duidelijk een link heeft met de omliggende Vlaamse Rand.

In het plan komt de Brusselse Regering met een aantal zeer concrete projecten die verband houden met huisvesting, mobiliteit, economie en de leefomgeving. Het GPDO bereidt de toekomst van Brussel voor en moet functioneren als instrument om op middellange termijn, tegen 2025, en op lange termijn, tegen 2040, de verdichting in goede banen te leiden.

Het is normaal dat een overheid zich bezint over de toekomst en aan ruimtelijke planning doet. Maar als Vlaming uit de Rand zijn er enkele elementen in het voorstel van GPDO die me zorgen baren. Zo is er het voornemen om het pendelverkeer tussen Brussel en de Vlaamse Rand tijdens de spitsuren met 20 procent te verminderen tegen 2025. Daartoe wil men de zes belangrijkste invalswegen omvormen tot stadslanen en dus 'dichtknijpen'. Men spreekt daarom van tramlijnen en randparkings. Sommige van deze voorstellen bevinden zich op Vlaams grondgebied.

Daarnaast noteer ik een zone voor iconische torens op de grens met Vlaamse gemeenten Sint-Stevens-Woluwe en Kraainem. Er zijn maar liefst vijf zulke assen vastgelegd. Het is duidelijk dat dit dossiers zijn met een gewestgrensoverschrijdende impact, niet het minst voor de aanvliegroutes van de luchthaven van Zaventem.

Minister, bent u op de hoogte van de inhoud van het GPDO? Weet u dat het in openbaar onderzoek ligt, en tegen wanneer zult u een advies overmaken aan het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest? Kwam dit dossier reeds aan bod op het intergewestelijk overleg? Indien niet, zult u dit op tafel leggen? Wat is relatie met de plannen voor T.OP Noordrand?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik werd begin januari 2017 geïnformeerd over het openbaar onderzoek van het ontwerp van Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (GPDO) en heb aan mijn administratie Ruimte Vlaanderen gevraagd input te leveren in functie van een gecoördineerd Vlaams advies. Ik zal deze input begin maart bezorgen aan het kabinet van de minister-president in functie van een gecoördineerd Vlaams advies.

Op het intergewestelijk forum van 18 januari 2017 werden op ambtelijk niveau de hoofdlijnen van het ontwerp-GPDO toegelicht door een vertegenwoordiger van de administratie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

Het territoriaal ontwikkelingsprogramma Noordrand wordt niet vermeld in het ontwerp-GPDO. Mijn administratie zal nagaan of de hoofdlijnen van het ontwerp-GPDO in lijn zijn met de doelstellingen die we in T.OP Noordrand samen met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest willen bereiken. In het ontwerp-GPDO lees ik alleszins dat Brussel geen eiland is en dat er nauw overleg nodig is over de verschillende aspecten van ruimte en mobiliteit.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is duidelijk dat we er alle belang bij hebben om onze mening te geven over dit plan omdat er

een aantal aspecten zijn die toch ook de Vlaamse Rand aanbelangen. Ik kijk uit naar het advies dat u samen met de verschillende diensten zult opstellen.

Ik wil nog een randbemerking maken. Die plannen van T.OP Noordrand waren niet helemaal wat ze moesten zijn. U zei dat u de hoofdlijnen zou volgen van dat T.OP Noordrand. Ik herinner mij dat er een aantal bezwaren waren in dat plan, dat voornamelijk vanuit Brussel sterk gestuurd werd. Ik denk dat de Vlaamse Rand nood heeft aan duidelijkheid. Wat vandaag voorligt, is alleszins niet in het voordeel van Vlaams-Brabant en de Vlaamse Rand, maar evenmin in het voordeel van de duizenden pendelaars die dagelijks naar de hoofdstad trekken om er te gaan werken.

Ik merk ook op dat in dit plan aanspraak gemaakt wordt op parking C. Bij mijn weten is dit Vlaams grondgebied en zijn daar de Vlaamse normen van kracht. In het plan staat: "Ten slotte zal voor de vestiging van het stadion op parking C een mobiliteitsplan moeten worden uitgewerkt om deze site optimaal bereikbaar te maken." Op verschillende kaarten zie ik dat Brussel zich dat stuk al lijkt te hebben toegeëigend. Ik wens dat u in uw advies daarover een duidelijk standpunt inneemt en duidelijk maakt dat, aangezien die parking C op Vlaams grondgebied ligt, daar de Vlaamse regels van toepassing zijn. Brussel moet dus geen aanspraak maken op parking C.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Nevens, mijn diensten zullen dat uiteraard nauwgezet bekijken en we zullen vanzelfsprekend de uitbreiding van het Brusselse grondgebied niet tolereren. We zullen daarop een antwoord formuleren.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Minister, ik ben blij dat u het Vlaamse grondgebied met hand en tand wilt verdedigen, en u hebt daarin een bondgenoot in mij.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Piet De Bruyn aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de jachtverloven – 1279 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): We hebben het in deze commissie al een aantal keren gehad over de afgifte van de jachtverloven. Mijn vraag staat los van elke ideologische of politieke opvatting over de jacht, maar betreft enkele technische aspecten. Om te kunnen jagen heb je een jachtverlof nodig. We zijn het erover eens dat dit nodig is, want het gaat om een activiteit waarbij wapens worden gebruikt, en ook in de sportsector zijn daar regels aan verbonden.

Het komend jachtseizoen begint pas per 1 juli 2017. In de jachtregelgeving staat uitdrukkelijk vermeld dat men pas kan jagen met het geweer wanneer men in het bezit is van een jachtverlof. Er is evenwel niet bepaald vanaf welke datum men een jachtverlof kan aanvragen en vanaf welk moment de arrondissementscommissaris een jachtverlof kan afleveren voor het komende jachtseizoen. Dat werd niet gespecificeerd bij de omzetting van de federale regelgeving naar de Vlaamse regelgeving.

Uit navraag blijkt dat de arrondissementscommissarissen in de Vlaamse provincies enige autonomie hebben en daar enigszins anders mee omgaan.

In elk geval duikt hier en daar de vraag op de gebruikelijke periode van één maand voorafgaand aan het jachtseizoen wat te verlengen. Ik verneem nu echter dat men in bepaalde provincies veel vroeger tot afgifte wenst over te gaan.

Minister, bent u op de hoogte van de vraag van sommige provincies om het jachtverlof langer dan één maand voor aanvang van het jachtseizoen te kunnen afleveren en vindt u dit wenselijk?

Een ander element betreft het vereiste uittreksel uit het strafregister, nodig om een jachtverlof te kunnen krijgen. In het besluit van de Vlaamse Regering van 15 april 2016 houdende de wijziging van diverse bepalingen van het Jachtadministratiebesluit van 25 april 2014 heeft men de datum van het vereiste uittreksel uit het strafregister al vervroegd van twee naar drie maanden voorafgaand aan de datum van de aanvraag van het jachtverlof. Als men dit combineert met de vraag om het jachtverlof reeds meerdere maanden voor het ingaan van het jachtseizoen te kunnen uitreiken, riskeert men een wel erg ruime periode te krijgen tussen de datum van het uittreksel en het begin van het jachtseizoen. Zo zou iemand op 1 januari een uittreksel uit het strafregister kunnen krijgen, op 1 maart een aanvraag voor een jachtverlof kunnen indienen en dan op 1 juni zijn jachtverlof krijgen. Dan duurt dit alles een half jaar, dat lijkt me wel erg lang.

Minister, overweegt u om meer duidelijkheid te scheppen met betrekking tot de datum vanaf welke een jachtverlof kan worden uitgereikt voor het volgende jachtseizoen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik ben op de hoogte van het feit dat sommige provincies de mogelijkheid bieden om de jachtverloven langer dan één maand voor aanvang van het jachtseizoen af te leveren. Als belangrijkste reden geven de arrondissementscommissarissen aan hierdoor een betere spreiding van de werklast voor hun administratie mogelijk te maken. Dit laat immers toe om het bevoegde personeel dat in die periode ook instaat voor de goedkeuring van de jachtplannen, efficiënter in te zetten. Het juridisch kader laat perfect toe om de jachtverloven langer dan één maand voor aanvang van het jachtseizoen aan te vragen en af te leveren. De geldigheid van elk afgeleverd jachtverlof neemt, zoals wettelijk voorzien, pas aanvang op 1 juli van dat jachtseizoen.

Ik begrijp de bezorgdheid om de geldigheid van het uittreksel uit het strafregister. De wetgeving biedt echter voldoende garanties om tijdig en doortastend te kunnen ingrijpen. De arrondissementscommissaris kan immers het jachtverlof te allen tijde intrekken wanneer een persoon in tussentijd in een toestand zou komen waarin zijn jachtverlof zou worden geweigerd krachtens artikel 15 van het Jachtadministratiebesluit van 15 april 2014. Artikel 17 van het Jachtadministratiebesluit geeft daarbij de wijze weer waarop de arrondissementscommissaris de informatie verkrijgt, die daarvoor noodzakelijk is, hetzij maandelijks van de parketten, hetzij van het Milieuhandhavingscollege dat een kopie van de beslissing bezorgt. Volgens mijn administratie verloopt deze wijze van informatieverstrekking in de praktijk ongeveer even snel als de formele inschrijving van die informatie in het strafregister. Dit is zowel functioneel vóór het jachtseizoen als tijdens het jachtseizoen.

Mijn administratie zal dit punt grondig bespreken in het geregeld overleg met de arrondissementscommissarissen, met als doel hierover een gemeenschappelijk standpunt in te nemen. Ik neem uw bezorgdheid dus zeker mee. We zullen ervoor zorgen dat die termijnen kort genoeg gehouden worden en dat er voldoende afstemming is.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Ik ben blij dat de minister mijn bekommernis deelt. Ik ben iets minder optimistisch over het vlot doorstromen van de informatie vanuit de parketten. Ik hoor daarover andere geruchten. Het kan zijn dat dit maandelijks gebeurt, maar over de mate waarin dat dan actueel is, verneem ik twijfels vanuit de praktijk. Het verlangen om naar een meer evenwichtige spreiding van de administratieve last voor de arrondissementscommissarissen te gaan, vind ik logisch. Ik denk dat het antwoord erin zou kunnen bestaan dat het uittreksel nooit de termijn van drie maanden na uitgifte zou mogen overschrijden op het ogenblik dat het jachtverlof wordt aangevraagd. Dan beperk je die periode toch enigszins.

Ik merk ook op dat in dit geval bij de omzetting van de regelgeving in Wallonië, men zich strikt gehouden heeft aan die termijn van één maand. Ik dacht dat het uittreksel uit het strafregister maar twee maanden oud mag zijn. Ik geef dit mee als indicatie dat we daar in Vlaanderen blijkbaar iets losser mee omgaan. Ik ben er niet van overtuigd dat dit gezond is.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Ik begrijp dat er bedenkingen kunnen zijn bij het vroeger afleveren van een jachtverlof. Ik denk dat dit op zich geen probleem is. De minister heeft gezegd dat het kan en dat daar op dit ogenblik geen belemmeringen voor zijn. Ik hoor mijnheer De Bruyn vragen naar meer eenduidigheid en pleiten voor een beperking tot drie maanden. Ik zou het anders aanpakken. We moeten veeleer pleiten voor een vereenvoudiging van de procedure. Dat kan misschien, zoals in Duitsland, door het verlengen van de termijn van de geldigheid van een jachtverlof. Daar geldt een jachtverlof gedurende drie jaar.

Minister, u zei zelf ook al dat wanneer iemand iets op zijn kerfstok heeft, de arrondissementscommissaris te allen tijde een jachtverlof weer kan intrekken. Als we de geldigheid van de jachtverloven uitbreiden in de tijd, zal de administratieve overlast voor de arrondissementscommissarissen al voor een stuk zijn ingeperkt. We moeten ook eens nagaan of het niet mogelijk zou zijn dat de arrondissementscommissarissen zelf toegang zouden krijgen tot de databanken van het strafregister, zodat een en ander vereenvoudigd kan worden.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: De toegang tot het strafregister is inderdaad een mogelijke oplossing. Op dit moment is het Agentschap voor Natuur en Bos aan het onderhandelen met de federale overheid om die toelating ook voor arrondissementscommissarissen mogelijk te maken, zodat ze actiever die controle kunnen uitvoeren.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Wat die tweede opmerking betreft, als die toegang geregeld kan worden, zou dat inderdaad een goede zaak zijn.

Verder heb ik er geen bezwaar tegen dat een jachtverlof voor twee of voor drie jaar wordt uitgereikt. Dat lijkt mij niet onoverkomelijk, op voorwaarde dat de andere voorwaarden zoals het voorleggen of het consulteren van een uittreksel uit het strafregister, waaruit blijkt dat met de aanvrager geen vreemde dingen zijn gebeurd, wel behouden blijven.

Dat geldt nu trouwens ook voor de sportlicenties. Een sportschutter krijgt een vergunning voor vijf jaar om met zijn sportwapen te schieten, maar moet jaarlijks kunnen aantonen dat hij nog lid is van een erkende vereniging waar aan sportschieten wordt gedaan en dat hij nog beschikt over een uittreksel uit het strafregister waaruit blijkt dat hem het recht om te schieten niet ontnomen is.

Dat lijken mij elementaire voorwaarden die we ook in onze jachtregelgeving niet kunnen versoepelen. Het zou dwaas zijn dat een sportschutter aan strengere regels onderworpen is dan een jager, die zich toch in het publieke en semi-publieke domein begeeft, wat veel minder het geval is voor een sportschutter. Dat is in elk geval een pleidooi dat ik bij de minister niet heb gehoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de consultatieronde en het vervolgtraject van het Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)
– 1293 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): De Vlaamse Regering keurde op 30 november 2016 het Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen goed. Dit is een belangrijke nieuwe formele stap op weg naar het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, dat het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zal vervangen.

Vervolgens startte de consultatieronde van dit witboek voor lokale besturen, de gemeenten en provincies, de adviesraden en het college van voorzitters van gebiedswerkgroepen. Er volgden tevens infomomenten in januari 2017.

De adviesraden en de lokale besturen werden gevraagd advies uit te brengen voor 13 februari 2017. We horen her en der dat de periode van adviesverlening voor tal van lokale besturen te kort was. Gezien deze opmerkingen dringt zich hier de vraag op of de adviesinzameling representatief is.

Inmiddels zijn al verschillende adviezen verleend, onder meer door de VVSG, een aantal provincies en de SERV op 13 februari 2017. Hier staan een aantal terechte kritische opmerkingen in.

Zo lezen we onder meer dat er bedenkingen zijn bij de gehanteerde cijfers in het witboek rond ruimtebeslag. Ik citeer:

"Cijfers. In het BRV is sprake van 14 procent verharding en 33 procent ruimtebeslag. In december 2016 bracht de Vlaamse overheid nog een rapport uit waarin tevens een grafiek werd opgenomen inzake ruimtebeslag. De daarin gebruikte data waren afkomstig van het kadaster bij de FOD Financiën. Daaruit blijkt een ruimtebeslag van 27 procent (zie https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/monitor-groene-economie). Al zijn niet alle verhardingen terug te vinden in het kadaster, toch lijkt het de SERV dat een dergelijke afwijking nogal groot is. Om een juist beeld te krijgen over het toekomstig ruimtebeslag dienen de gehanteerde cijfers minstens te worden geactualiseerd."

Ook lezen we dat inzake de ruimteboekhouding wordt gevreesd dat gebieden in het RSV bestemd voor industrie straks opgesoupeerd worden door andere bestemmingen. Ook hier het citaat:

"Ruimteboekhouding industrie. De monitoringtabel (ruimteboekhouding) in het Witboek geeft aan dat de industrie de enige sector is van de bestemmingen met ruimtebeslag met een nog openstaand saldo ten aanzien van de begrote toestand RSV, namelijk 3.400 ha. Het witboek BRV stelt – in tegenstelling tot het RSV – dat er geen afzonderlijke kwantitatieve doelen worden bepaald voor de bestemming met ruimtebeslag omwille van verweving. De SERV merkt op dat de kans dan wel groot

is dat de resterende hectaren opgesoupeerd zullen worden door andere bestemmingen als woningbouw, overig groen, enz."

De SERV vraagt dat bij de operationalisering van de beleidskaders de nodige rechtszekerheden worden ingebouwd, iets waar onze fractie al meermaals op hamerde.

Wat betreft de knooppuntwaarde heeft de SERV tevens een aantal bedenkingen en vraagt hij rekening te houden met de hedendaagse trends. Zo geeft hij aan dat ook energie een belangrijke rol speelt bij de flexibele toepassing van knooppunten en dat er niet meer naast digitale verbindingen en stromen, zoals smart cities en smart logistics, kan worden gekeken.

Parallel met de adviesbevraging liep er een maatschappelijke kosten-baten-analyse (MKBA) en een strategische milieubeoordeling (SMB). De SMB, die de impact van de beleidsvoorstellen moet analyseren, zou tegen 31 januari 2017 beschikbaar zijn opdat de resultaten kunnen worden meegenomen bij de opmaak van de kaders.

Minister, wat betreft de consultatieronde bij lokale besturen zijn mijn vragen de volgende. Hoeveel adviezen van lokale besturen werden ontvangen tegen 13 februari 2017? Wat is over de grote lijnen de teneur van deze adviezen? Wordt ook rekening gehouden met adviezen die na 13 februari 2017 worden ingediend?

Hoever staat het met de opmaak van de maatschappelijke kosten-batenanalyse? Wat is de stand van zaken?

Is de strategische milieubeoordeling (SMB) inmiddels afgerond en is deze beschikbaar? Wat is de stand van zaken?

In maart zou een partnerforum volgen en zouden de tussentijdse beleidskaders getoetst worden op de beleidsatria lokale besturen. Is voor dit forum al een concrete datum gepland en welke partners worden hierbij betrokken?

Minister, wat is uw standpunt aangaande de bemerkingen van de SERV over de gehanteerde cijfers rond ruimtebeslag?

Wat is uw standpunt over de bemerkingen van de SERV aangaande de ruimteboekhouding en de knooppuntbenadering?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Op 16 februari 2017 waren in totaal 82 adviezen ontvangen. De teneur van de advisering is dat er globaal een brede steun bestaat voor de strategische doelstellingen en ruimtelijke principes in het Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Tegelijk zijn er nog heel wat vragen over de concrete toepassing en uitvoeringsmodaliteiten ervan. Het lijkt me voorbarig om verder in detail te gaan. Mijn administratie is momenteel nog volop bezig de adviezen te analyseren. Bovendien komen er elke dag nog adviezen binnen. De adviezen die voor het eind van de maand binnenkomen, wens ik zeker mee te nemen in de behandeling.

Ruimte Vlaanderen heeft op 17 januari 2017 een bestek gepubliceerd met als titel 'Budgettaire en financiële impact aan de hand van een kosten-baten analyse van het transitietraject in het witboek BRV'. Er is gekozen voor een vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking van diensten. De indieningstermijn is afgesloten en meerdere offertes bereikten mijn administratie. Momenteel worden de voorstellen gescreend. Het is mijn bedoeling de opdracht begin maart van start te laten gaan. De studie zal lopen voor een periode van negen maanden. Maar het bestek vraagt uitdrukkelijk aan de

inschrijvers rekening te houden met het politiek besluitvormingsproces en na drie maanden een eerste set bruikbare rekenresultaten voor te leggen.

Ik vind het belangrijk dat we bij de opmaak van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen steeds de vinger aan de pols kunnen houden als het gaat om de effecten op ons leefmilieu. Het BRV is immers een belangrijke opstap naar een volwaardig omgevingsbeleid. We hebben er daarom vrijwillig voor gekozen om het traject naar het beleidsplan te laten begeleiden door een strategische milieubeoordeling. Deze maakt integraal onderdeel uit van het proces dat moet leiden tot een definitief goedgekeurd beleidsplan. In een eerdere fase heeft mijn administratie al een tussentijdse analyse ontvangen naar aanleiding van de vroegere werktekst voor het witboek. De milieubeoordelaar legt momenteel de laatste hand aan een tweede tussentijds analyserapport. Het rapport zal een globale beoordeling geven van de strategische krachtlijnen in de visie maar vooral ook een set aanbevelingen voor de op te maken beleidskaders. Ik zal mijn administratie vragen het rapport te publiceren op hun website zodra een definitieve versie van het rapport beschikbaar is.

De stand van zaken heeft geen impact op de timing en het verdere traject naar het ontwerp-beleidsplan.

Het partnerforum gaat door op 16 maart. Ik betrek op dit forum partners uit het maatschappelijk middenveld, lokale besturen, verschillende beleidsdomeinen, buurlanden en buurregio's, private en semiprivate partijen, academici en betrokkenen uit de BRV-gebiedswerking in het kader van het relancetraject. De uitnodiging is dus zeer breed en gaat naar zo'n 200 personen die zich de laatste jaren geïnteresseerd hebben getoond. De beleidsatria voor de lokale besturen gaan door tussen 20 en 31 maart.

Het lijkt me voorbarig om op basis van één advies nu al een standpunt in te nemen. Ik ben eerst nog in afwachting van een aantal adviezen, waaronder die van de SARO en de Minaraad. De analyse van alle adviezen is bovendien nog volop gaande.

Ik wil wel iets zeggen over de cijfers voor ruimtebeslag. Er zijn in de pers de voorbije dagen allerlei meningen verschenen over zogenaamde achterhaalde cijfers die gehanteerd zouden zijn in het witboek BRV. Ik heb sterk de indruk dat een rechtzetting op zijn plaats is. Het advies van de SERV verwijst in verband met ruimtebeslagcijfers naar een rapport dat op zijn beurt cijfers van de FOD Economie hanteert. In de voorbereiding voor het witboek BRV is zeer nauwgezet gekeken naar alle bronnen die cijfers zouden kunnen geven over het ruimtebeslag in Vlaanderen. Zo zijn er bijvoorbeeld statistieken van het kadasterregister, is er de bodembezettingsstatistiek voor België van de FOD Economie en zijn er cijfers van het Europees Milieuagentschap. Al die cijfers zijn verschillend omdat ze van verschillende definities vertrekken, andere basisbronnen hanteren of dat ze een andere nauwkeurigheidsgraad gebruiken. Al deze bronnen hebben gemeen dat ze gewoonweg niet het ruimtebeslag weergeven, zoals dat Europees gedefinieerd is.

Wellicht kent u de definitie van ruimtebeslag inmiddels ook al uit uw hoofd: 'Ruimtebeslag bestaat uit de ruimte, ingenomen door onze nederzettingen, dus door huisvesting, industriële en commerciële doeleinden, transportinfrastructuur, recreatieve doeleinden, serres, enz. Parken en tuinen maken hier ook deel van uit.' Iedereen kan deze definitie vinden in het witboek BRV, zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Iedereen kan ook nagaan in welke mate de door de pers en de SERV geciteerde bronnen, niet overeenstemmen met deze definitie. Omdat al de vele bestaande bronnen niet geschikt bleken, is beslist in de voorbereiding van het witboek BRV het ruimtebeslag te berekenen met het dynamisch landgebruiksmodel van VITO. Dit landgebruiksmodel combineert de best beschikbare gegevens in een landgebruiksbestand met een detaillering van 10 op 10

meter. Het landgebruiksmodel van VITO is de best beschikbare bron gebleken en dus de enige bron die we gebruiken om te meten dat 32,7 procent van de oppervlakte van Vlaanderen is ingenomen door ruimtebeslag. Ook dit is zeer duidelijk vermeld in het witboek BRV.

In de politieke bespreking, voorafgaand aan de goedkeuring van het witboek, heeft VITO dit alles zeer goed uitgelegd aan iedereen die betrokken is bij de besluitvorming. Ik zou hierbij ook iedereen willen oproepen om voortaan te refereren aan dezelfde bron. Het citeren van andere, ongeschikte bronnen leidt alleen maar tot verwarring – tenzij dat natuurlijk de bedoeling is. Ik vind het ongehoord dat sommigen van die verwarring misbruik maken om te twijfelen aan de onderbouwing van het witboek. Het leidt volgens mij slechts tot bangmakerij over het ruimtelijke beleid van de Vlaamse Regering, en daar is niemand bij gebaat.

Ik stel vast dat ook VITO een rechtzetting heeft gevraagd. Ik hoop dat dat ook zal lukken. Ik heb al aangegeven dat ik het voorbarig vind om op basis van één advies een standpunt in te nemen. Ik heb mijn diensten gevraagd alle standpunten grondig te screenen en samen te leggen. Het is op basis daarvan dat we conclusies zullen trekken, ook samen in de regering. Het is ook daarom dat die consultatie loopt, om al die bezorgdheden mee te nemen.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Bedankt voor uw antwoord, minister. Het is alleszins de bedoeling om een zo groot mogelijk draagvlak te creëren voor dat witboek BRV, dat straks moet resulteren in een BRV als dusdanig. U geeft aan dat er al heel wat discussie is geweest, in de pers en dergelijke, rond enerzijds het gehanteerde cijfermateriaal en anderzijds het bronnenmateriaal. Het is alleszins zeer goed om daar duidelijkheid in te scheppen, want anders zijn we veel verder af van het creëren van een groot draagvlak. Als ik de laatste persberichten zie, denk ik dat er veeleer minder draagvlak zal zijn dan wat men beoogde, namelijk een zo groot mogelijk draagvlak.

Wat het ruimtebeslag betreft, verwijst u naar de Europese definitie daaromtrent. Maar toch zien we her en der, in verschillende exposés, dat er telkens wel een andere benadering wordt gehanteerd. Nu eens stelt men dat, als we op dat elan doorgaan, het over een inname van 6 hectare per dag gaat. Dan weer lezen we dat het 5,5 hectare per dag is. We zien toch dat er wel heel veel verschillen zijn in de gehanteerde cijfers. Het is heel belangrijk dat daar duidelijkheid in wordt geschapen.

We moeten dan ook verwijzen naar wat we zowel twee weken geleden in de plenaire vergadering besproken hebben als vorige week in de commissie, toen er ook van mijnentwege nog vragen waren. Men blijft nieuwe studies bestellen rond de ruimte-inname. Dat komt toch een kleine beetje over alsof er nog geen volkomen duidelijkheid is.

Ten tweede zijn er de adviezen. Voor mij was het, op het moment dat ik mijn vraag indiende, niet geheel duidelijk of er naast dat van de SERV ook al andere adviezen waren, bijvoorbeeld van de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening (SARO) en dergelijke. Ik dacht dat voor iedereen 13 februari de deadline was. Ik hoor dat er 82 adviezen zijn. Dat lijkt mij nog niet zo veel, zeker omdat opnieuw alle lokale besturen, dus 308 gemeenten, gevraagd waren om toch ook een advies in te dienen. Dan stel ik mij de vraag of dat wel voldoende representatief is voor heel Vlaanderen. Ik neem aan dat in die 82 adviezen niet alleen de lokale besturen, maar ook de provinciale besturen, de gebiedswerkgroepen en dergelijke daar mee in vervat zijn. U kunt dat straks misschien nog wat verduidelijken.

Inmiddels heb ik, zij het pas sinds gisteren, het advies kunnen lezen van de VVSG. Ik weet niet of dat advies wel door elk lokaal bestuur gedragen wordt, want ik lees daar onder andere het volgende in, wat mij toch wel zorgen baart: "Als – terecht – wordt gekozen om wonen en werken te stimuleren in knooppunten en bestaande grotere kernen, betekent dit dat sommige landelijke gemeenten de mogelijkheid wordt ontzegd te groeien en dus financieel gezond te blijven." De VVSG vraagt verder dan wel om zeker te zorgen voor compenserende maatregelen en een vergoeding van die gemeenten. Eigenlijk betekent dat dan ook wel dat de timing van een en ander inzake het BRV in het gedrang komt. Want als de VVSG hier een pleidooi houdt voor een financiering – gekoppeld aan het Gemeentefonds, denk ik dan – voor gemeenten die open en groen blijven, denk ik dat we toch nog een lange weg te gaan hebben.

Als ik dat advies van de VVSG naast het advies van de bestendige deputatie van de provincie Limburg leg, dan is dat toch een heel andere teneur. In het advies van de provincie Limburg lees ik: "Het witboek is niet rijp voor toepassing in ruimtelijke beleidspraktijken in Vlaanderen." Ten tweede vraagt de provincie Limburg een eigen ruimtelijke situatie voor een eigen ruimtelijk beleid. Ze blijft erop hameren dat op dit ogenblik het witboek onvoldoende kan overtuigen, temeer omdat Limburg – en dat geldt ook, zoals we ook gezegd hebben in de plenaire vergadering, voor de Kempen en een deel van West-Vlaanderen – verstoken blijft van een aantal knooppunten. Ik weet dat collega Ceyssens daar in de commissie Mobiliteit ook een aantal vragen over zal stellen aan uw collega.

Als we rekening houden met die adviezen en als ik de terechte bekommernissen lees van de provincie Limburg rond dat verhaal van de knooppunten, dat we daar nog ver van huis zijn, dan maak ik mij toch wel wat zorgen. Ik stel mij zeker ook vragen bij de verdere timing.

Voor alle duidelijkheid wil ik benadrukken dat ik het advies van de provincie Limburg volledig mee kan onderschrijven. Bij het advies van de VVSG stel ik mij de vraag of dat wel door alle lokale besturen gedragen wordt.

Minister, u hebt gezegd dat die atria allemaal zullen plaatsvinden in de loop van de maand maart. Ik denk dat het voor de leden van deze commissie heel belangrijk is dat wij ook hier in de commissie eens een grondige gedachtewisseling kunnen hebben met een aantal geledingen voor het verdere verloop van de transformatie van het witboek BRV naar een definitief BRV, want ik denk dat er nog heel wat vragen op ons afkomen.

Dan stel ik mij tegelijk nog een vraag bij de timing. Ik verwijs dan opnieuw naar het advies van de SERV. Als er verder wordt gegaan op dit elan, heeft men serieuze bedenkingen bij de woningschaarste, omdat er op dit ogenblik te weinig middelen voorhanden zijn om appartementsgebouwen volledig te kunnen renoveren en zodoende een vraag te kunnen doen op de demografische groei.

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): We weten allemaal dat we met het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen toch wel een revolutionaire beslissing genomen hebben, in die zin dat we gezegd hebben dat de ruimtelijke ordening zoals die geweest is, niet meer zo zal moeten zijn in de toekomst, om Vlaanderen verder uit te bouwen. Ondanks het feit dat we allemaal willen dat Vlaanderen verder blijft groeien en evolueren, moeten we dat op een andere manier gaan doen dan hoe we het tot op heden gedaan hebben, met zorg voor open ruimte. Die open ruimte staat garant voor onze voedselvoorziening, onze onthaasting, onze recreatie en dergelijke meer. Maar ook heel belangrijk is de link tussen mobiliteit en ruimtelijke ordening die we in het verleden, met de ruimtelijke ordening die we toegepast hebben, heel dikwijls vergeten zijn.

Ik denk dat het niet meer dan normaal is dat op het moment dat er een dergelijke koerswijziging wordt ingezet, er heel veel vragen komen. Dat is een beetje dubbel. Mocht de minister vandaag een pasklaar antwoord hebben op alle vragen, dan zou alles al beslist zijn en zouden we voorbijgegaan zijn aan elke vorm van participatie en inspraak. Anderzijds, als er nog heel veel openstaande vragen zijn, komt men met het gegeven: er zijn hier zaken beslist, en we weten dit nog niet en dat nog niet. En zo kunnen we nog wel even doorgaan. Ik heb dus alle begrip voor bezorgde vragen, vanuit welke hoek dan ook.

Ik moet wel zeggen dat ik de afgelopen week toch wel even de wenkbrauwen fronste, minister, toen ik een aantal bemerkingen van een collega van u uit de Vlaamse Regering hoorde. Ik vraag mij af of die uit een van die slecht ontsloten gebieden van Vlaanderen kwam en daardoor te laat was op de ministerraad, toen dit Beleidsplan Ruimte Vlaanderen werd besproken.

Maar goed, ik deel natuurlijk volledig de bekommernis van collega Peeters, die hier vandaag de Limburgreflex maakt. Daar wil ik zeker en vast in meegaan. De bezorgdheid die er vanuit Limburg is, is heel terecht. Alleen denk ik dat we een beetje van mening verschillen over de remediëring. We kunnen twee dingen doen. We kunnen in Limburg zeggen: we zijn vandaag slecht ontsloten, maar goed, het zij zo, laat ons gewoon verder doen zoals we bezig zijn, met alle mogelijke gevolgen van dien. Onze open ruimte wordt verder aangesneden, de versnippering gaat verder, de ruimtelijke kwaliteit gaat verder achteruit, ons mobiliteitsprobleem wordt elke dag een stukje groter. Of we kunnen zeggen: wij zijn inderdaad ongerust, want wij hebben die mobiliteitsknooppunten wel degelijk nodig om ons in Limburg verder te kunnen ontwikkelen.

U zult het mij vergeven dat ik, net als collega Peeters, naar de case Limburg grijp, maar ik denk dat er zo nog wel enkele regio's in Vlaanderen te vinden zijn. Collega Dochy zal daar ongetwijfeld nog iets dieper op ingaan.

Collega's, toen we over het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen spraken in het Vlaams Parlement, was op een gegeven moment zelfs de conclusie dat het eigenlijk geen debat was, omdat we het er allemaal over eens waren dat we het anders moesten gaan doen. We zijn het dan ook aan onszelf verplicht om dat ernstig te nemen en niet vanaf dag één een aantal zaken die beslist zijn, al in twijfel te beginnen trekken. Maar er ligt dan natuurlijk gigantisch veel werk op de plank voor de uitrol van dit heel ambitieuze plan. Daarom, collega Peeters, ga ik donderdag inderdaad ook de vraag stellen aan minister Weyts, over hoe hij dit verder zal uitrollen vanuit zijn bevoegdheid. En ook voor u, minister, denk ik dat er heel belangrijke uitdagingen zijn wat betreft uw instrumentenkoffer, zoals de verhandelbare bouwrechten. Maar ik denk dat we ook naar een heel goede berekening zullen moeten gaan van wat dit allemaal gaat kosten.

Laat het ons daarover eens zijn: die mensen die hierdoor vandaag schade lijden aan hun eigendom, die moeten vergoed worden. Ik vind het een beetje een vreemde redenering als men zegt dat er minder gebouwd zal kunnen worden op het platteland en dat daardoor die huizen minder waard zullen worden. Ik ben geen economist, maar volgens mij zorgt schaarste er juist voor dat zaken een stukje duurder worden. Dat die huizen minder waard gaan zijn, durf ik dus ten zeerste te betwijfelen. Maar wat betreft die gronden die morgen niet meer aangesneden kunnen worden, zijn wij als CD&V heel duidelijk: die eigenaars moeten op een billijke manier vergoed worden. En dat zal Vlaanderen geld kosten. Betekent dat dat we dat daarom niet moeten doen? Uiteraard niet, want we gaan daar ook een grote maatschappelijke winst uit halen, waar we onze mobiliteit eens deftig kunnen organiseren, waar we het schaarse goed open ruimte in Vlaanderen kunnen bewaren voor de toekomst en voor ons nageslacht, en vooral, waar we ons kunnen wapenen tegen problemen die we vandaag zelf veroorzaakt hebben door een ondoordachte ruimtelijke ordening.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, ik ben blij dat u nog toelichting hebt gegeven bij de status van de verschillende cijfers en bij de Europese definitie van ruimtebeslag. Wij denken dat dit inderdaad de juiste invalshoek is en dat we daarvan moeten uitgaan. Het heeft geen zin om nu allerlei cijfers op een hoopje te vegen en op die manier een gigantische spraakverwarring te veroorzaken, waardoor we er helemaal niet meer uit komen. Daar hebben we geen behoefte aan. Dit is het kader dat ook door de Vlaamse Regering is geschetst. Ik denk dat we dat het best als uitgangspunt behouden, willen we de vis niet verdrinken. Het zal zo al moeilijk genoeg zijn.

Of de gemeenten gecompenseerd moeten worden, als beloning omdat ze de open ruimte niet volbouwen, dat weet ik niet. Dat lijkt me misschien een stap te ver, maar we kunnen daarover spreken. Maar dat, zoals collega Ceyssens zegt, de mensen die op een bepaald moment financieel verlies dreigen te lijden, gecompenseerd moeten worden, daar ben ik het helemaal mee eens. Dat hebben wij ook altijd gezegd. Anders zul je natuurlijk geen enkel draagvlak voor dit beleidsplan creëren. En dan zijn we nog verder van huis.

Het is belangrijk, minister, dat we op koers blijven en dat we doen wat we gezegd hebben te zullen doen, en niet beginnen te wankelen. Ik heb ook de stukken gelezen van een van uw collega's uit de regering. Die is toevallig uit mijn streek. Of dat goed ontsloten is of niet, weet ik niet, collega, maar toch voldoende om in Brussel te raken.

We moeten in elk geval op koers blijven en mogen de basis niet in twijfel trekken van beslissingen die zijn genomen, maar we moeten wel zo snel mogelijk de instrumenten hebben om de mensen gerust te stellen die denken dat ze wel eens nadelen zouden kunnen ondervinden. Die instrumenten moeten worden uitgewerkt en een aantal zaken moeten worden verfijnd. Ik denk dan aan planschade en aan planologische compensatie, maar er zijn ook nieuwe zaken waar we willen aan werken zoals die verhandelbare bouwrechten. Als we daar lang mee wachten, vrees ik dat de ongerustheid bij de mensen te groot zal worden om het draagvlak stevig genoeg te maken. Ik vrees ook dat dan in de tussentijd nog allerlei zaken op gang kunnen worden getrokken die we eigenlijk liever niet willen.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Ik deel heel duidelijk de bezorgdheid van mevrouw Peeters en van de heer Ceyssens vanuit een algemene plattelandsreflex met natuurlijk ook een focus op West-Vlaanderen en specifiek op de Westhoek. Het is duidelijk dat het verhaal van de knooppunten een aantal bezorgdheden heeft losgeweekt bij die mensen in zeer landelijke gebieden, vooral door het feit dat men van basismobiliteit naar basisbereikbaarheid gaat waarbij men eigenlijk het openbaar vervoer afbouwt en de knooppunten wat minder in de kijker staan. Men vreest te worden geconfronteerd met nadelen in het kader van het ruimtelijk beleid. Minister, ik hoop dat u ons op dat vlak wat kunt geruststellen.

We moeten ook heel duidelijk rekening durven te houden met de toekomstige mobiliteit, want we focussen ons vandaag op het huidige systeem van openbaar vervoer. Wanneer we echter een plan willen maken of de ambitie hebben om de ruimtelijke ordening tegen 2050 op orde te brengen, moeten we er ons van bewust zijn dat de mobiliteit, het mobiliteitsprobleem, de mobiliteitsaanpak en de kansen om mobiel te zijn in de volgende jaren zullen wijzigen. De elektrificatie van de wagen met daaraan gekoppeld de zelfrijdende auto zal op het vlak van mobiliteit een heel ander patroon uitbouwen dan wat we nu kennen met het verhaal van het traditionele openbaar vervoer. Wij moeten daar ook rekening mee willen houden. Men komt met een totaal andere focus dan wanneer men

over landelijke gebieden spreekt, want de elektrische auto kan perfect ook klimaatneutraal zijn.

Een van de belangrijke redenen van de bezorgdheid van mensen in landelijke gebieden zijn de zeer felle uitspraken van de Vlaamse bouwmeester. Toen hij aantrad, heeft hij heel duidelijk gezegd dat bepaalde dorpen het beste zouden verdwijnen. Hij heeft ook gezegd dat mensen in die landelijke gebieden beter niet zouden investeren in hun woningen, maar beter zouden sparen om later een woning in de stad te kopen. Hij heeft dat later wat genuanceerd maar wat gezegd is, is gezegd, wat geschreven is, is geschreven en wat gelezen is, is gelezen. Mensen zijn daardoor een beetje op stang gejaagd en zijn vandaag in elk geval nog niet volledig gerustgesteld.

Wat tot slot het al dan niet vergoeden van urbanisering voor landelijke gemeenten betreft, ligt de drive van gemeenten om te urbaniseren heel vaak in de fiscaliteit. Hoe meer bebouwde oppervlakte, hoe meer kadastraal inkomen, wat het inkomen van de gemeente vergroot. Als we er niet in slagen het inkomen van de gemeente los te koppelen van de urbanisering op zich, zal die drang blijven bestaan. Dat is ook zeer menselijk, politici zoeken middelen om zaken te realiseren. Het is een belangrijke taak van de Vlaamse overheid om de criteria van het Gemeentefonds – ik heb dat op andere fora ook al meermaals gezegd – aan te passen wanneer we dat ruimtelijke beleid slaagkansen willen geven en wanneer we de open ruimte die beschikbaar is voor recreatie, voedselproductie enzovoort leefbaar willen houden. We mogen die hete aardappel niet zomaar blijven doorschuiven.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: We hebben een traject doorlopen. In 2012 was er een groenboek, nu is er een witboek dat als bedoeling heeft een groot debat op gang te brengen. Dat is ook de reden waarom er nog geen beslissing is en we een ruime consultatie houden. Ik vind het goed en logisch dat daar reactie op komt en dat we dit kunnen bespreken en daarover kunnen debatteren. Dat is juist de bedoeling van dat witboek. Op basis van de reacties komen we dan tot het definitieve BRV.

Van de 82 adviezen die we hebben ontvangen, zijn er 72 van stads- en gemeentebesturen, 4 van provinciebesturen, 1 van de Verenging van de Vlaamse Provincies en 2 van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Wanneer we die adviezen screenen, dan zien we dat iedereen het eens is met de principes. Dat zien we trouwens ook in de Klimaatresolutie die door het parlement is goedgekeurd. Daarin staan heel uitdrukkelijk de ambities die ook in het witboek BRV staan. Het is ook goedgekeurd door de regering en tijdens een persconferentie samen met alle politieke partijen aangekondigd. Overal waar men komt, is iedereen het erover eens dat we iets moeten doen aan het tempo van inname van open ruimte en verharding. We kunnen dat tempo niet volhouden.

Iedereen is het eens over dat principe, maar dan kijkt iedereen naar zijn of haar eigen situatie. Dat is dan de volgende stap, en dan wordt het moeilijker. Dan moeten we de juiste instrumenten hebben waar op dit moment de laatste hand aan wordt gelegd. De Vlaamse Regering heeft afgesproken die ruime consulatie te houden, dat is ook de reden waarom we volop bezig zijn met die infovergaderingen. We bekijken alle adviezen goed en we onderbouwen het geheel ook financieel. Ik heb daarnet gezegd dat de bestekken zijn uitgeschreven en het Instrumentendecreet. Ik vind het heel belangrijk dat dat drieluik samen blijft. We hebben een timing die ambitieus lijkt, maar die ook tijd neemt. We hebben altijd gezegd dat het de bedoeling is om begin 2018 met het definitieve BRV te komen. Het is ook zo dat er nog is voorzien in een openbaar onderzoek zodra het BRV er is.

Het klopt dat de trendsetting, onder meer door een aantal ongelukkige uitspraken van onder andere de bouwmeester die op een bepaald moment letterlijk zei dat iedereen naar de stad moet gaan wonen, kwaad bloed heeft gezet en tot

heel wat verwarring heeft geleid. Overal waar ik ga, zeg ik dat dat niet zo is en dat er ook op het platteland mogelijkheden zijn voor verdere ontwikkeling, maar dat er vooral kernversterkend moet worden gewerkt.

Er zal dus nog heel wat water naar de zee vloeien, daar zijn we ons van bewust, maar niets doen is het slechtste wat we kunnen doen. Dan pas krijgen we grote problemen.

Mijnheer Dochy, we verwijzen naar collectieve vervoersknooppunten maar ook andere knooppunten zoals fietspaden staan daarin vermeld. Het gaat natuurlijk niet alleen over het klimaat, u verwijst naar elektrische wagens, die kunnen veel oplossen maar als we met zijn allen in de file staan, geraken we ook niet vooruit of achteruit omdat we allemaal ver wonen van de plaats waar we werken. Ook dat is iets wat in het BRV aan bod komt en op elkaar moet worden afgestemd. We hebben echt wel nood aan die langetermijnvisie over waar we met onze ruimte naartoe willen. Ik ben ervan overtuigd dat we de bezorgdheden voldoende kunnen wegnemen en onderbouwen.

We zitten nu in een fase waarin we het witboek aftoetsen. De volgende fase betreft het Instrumentendecreet en een aantal andere financiële afwegingen. Die moeten meer klaarheid en zekerheid brengen. Ik wil nogmaals heel uitdrukkelijk vermelden dat wij niet over één nacht ijs zijn gegaan en dat er heel veel lokale aftoetsingen voor het witboek zijn gebeurd. Er is heel veel inspraak geweest van alle betrokken actoren waarbij met die bezorgdheden rekening is gehouden. Dat kan het draagvlak voor dit witboek BRV alleen vergroten. Met die principes is iedereen het eens, de volgende stap is duidelijkheid scheppen over een aantal onzekerheden die leven bij mensen, onder meer over eigendomsrecht. Ik heb ook altijd gezegd dat we het eigendomsrecht van mensen zeker niet zomaar zullen aantasten.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Minister, ik herhaal dat we misschien het best een gedachtewisseling kunnen houden over dit onderwerp.

U zegt dat het de bedoeling is om het draagvlak te vergroten. Over de grote principes zoals het beperken van de bijkomende ruimte-inname, verweving, kernversterking is men het inderdaad allemaal eens.

In een recent artikel van het Netwerk Architecten Vlaanderen lees ik trouwens dat er, om naar nul hectare ruimte-inname te gaan, helemaal geen revolutie nodig is. Het is belangrijk dat voor ogen te houden, want dat draagvlak creëren is heel belangrijk, en daar maak ik me heel wat zorgen over.

Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat het advies van de SERV dat we intussen hebben kunnen bestuderen, ook niet niks is. De SERV dringt aan op een actualisatie van de cijfers. Uit vraagstelling in deze commissie vorige week bleek dat bijkomende studies zijn gevraagd door Ruimte Vlaanderen. Ik denk dat men een zo groot mogelijk draagvlak krijgt wanneer heel duidelijk is hoe het exact zit met die cijfers. Dat is het eerste facet.

Ten tweede focust men te veel, en ik denk dat de heren Dochy en Ceyssens dat beamen, op de bestaande traditionele fysieke vervoerdsmodi terwijl er in de toekomst, rekening houdend met de technologische ontwikkelingen, heel wat andere mogelijkheden zullen zijn.

Rekening houdend met die twee facetten moet het mogelijk zijn om een draagvlak te creëren. Die facetten zijn heel belangrijk wanneer men verder wil gaan in het kader van het BRV.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.